

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

ISSN 1330 - 500X
PRINTED IN CROATIA
0 2 1 1 1

9 17713305000003

Čestitamo
Dan OSRH

Vježba Pukovnije
veže HKoV-a

RAZGOVOR
GENERAL-PUKOVNIK
DRAGO LOVRić

PRIPADNICI OSRH-a
PREPOZNATI SU
KAO VRHUNSKI
PROFESIONALCI

Elektron II

53. MEĐUNARODNO
VOJNO HODOČAŠĆE
U LURD

VJEŽBOM PROTIV
IC PRIJETNJI

Poštovani djelatnici Ministarstva obrane, poštovani pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske,

čestitam vam Dan Oružanih snaga Republike Hrvatske i Dan Hrvatske kopnene vojske. Čestitam vam što ste od hrabrog postrojavanja Zbora narodne garde 28. svibnja 1991., od obrane hrvatskog tla, preko pobedničkih oslobođilačkih operacija pokazali kako se brani, kako se voli i kako se gradi jedina domovina.

Sjećamo se sa zahvalnošću svih hrvatskih junaka koji su svoje živote ugradili u naše domovinske pobjede. Uvijek će živjeti u našim mislima i molitvama.

Čestitam vam, poštovani pripadnici Oružanih snaga, što ste neprocjenjiva iskustva stečena u Domovinskom ratu, onaj pobednički duh jedinstvene Hrvatske ugradili u stvaranje suvremenog obrambenog sustava, u dogradnju znanja i dostizanje novih standarda. Način na koji predstavljate našu domovinu u misijama i operacijama diljem svijeta svima nam je na ponos i ondje pokazujete svoju profesionalnost, sposobnost svladavanja svih zadaća, s onom za vas specifičnom crtom - razumjevanja za ljude.

Vama, pripadnici Oružanih snaga u misijama i operacijama upućujem poseban pozdrav i čestitke.

Uz suvremenu tehniku i opremu upravo je čovjek najsnažnija karika obrambenog sustava. Napor u modernizaciji i opremanju, podizanju standarda života i rada, unatoč ograničenim materijalnim mogućnostima, i nadalje će biti itekako opravdani rezultatima koje postizete.

Naučili ste nas na vrhunske rezultate, a duh zajedništva i spremnosti za sučeljavanje s najzahtjevnijim zadaćama vrlina je koju njegujete još od prvih dana.

Čestitam vam veliki dan, dvadeset godina pobedničkih Oružanih snaga i Hrvatske kopnene vojske!

MINISTAR OBRANE
Dr. sc. Davor Božinović

Poštovani vojnici, mornari, dočasnici, časnici, generali i admirali, kadeti, državni službenici i namještenici, pripadnici Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske,

čestitam vam

20. obljetnicu stvaranja Oružanih snaga Republike Hrvatske,
Dan OSRH-a i Dan Hrvatske kopnene vojske!

Obilježavajući dvadesetu obljetnicu Oružanih snaga Republike Hrvatske prisjećamo se prve smotre Zbora narodne garde i stvaranja Oružanih snaga u teškim ratnim uvjetima. Smotra Zbora narodne garde na stadionu NK "Zagreb" 28. svibnja 1991. bila je povijesni događaj za Hrvatsku i njezine građane. Prisjećajući se tih vremena posebno smo u mislima s braniteljima i ratnim zapovednicima, članovima obitelji poginulih branitelja i sa svim stradalnicima čija nam je žrtva omogućila stvaranje slobodne, samostalne i suverene Republike Hrvatske.

U duhu demokratskih promjena i ostvarivanja samostalnosti, glavni ciljevi Hrvatske vojske bili su obrana državnog teritorija i sprečavanje agresije na Hrvatsku.

Posebno se ponosimo pobjedonosnim operacijama Bljesak i Oluja u kojima se iskazala odlučnost hrvatskog vojnika. Domovinski rat ostat će zauvijek primjer snage građana Republike Hrvatske u obrani domovine i demokracije.

U miru je započeo razvoj i stvaranje moderne mirnodopske oružane sile. Reforma Oružanih snaga obuhvatila je ustroj, modernizaciju, opremanje suvremenom opremom i oružnim sustavima te izobrazbu i usavršavanje njezinih pripadnika. Prihvatali smo standarde, pravila ponašanja i načela koja su podrazumijevala promjene i reforme, a Oružane snage su ih uspješno provele. Kao punopravna članica Sjevernoatlantskog saveza od travnja 2009., svojim primjerom pokazujemo kako se uspješnom provedbom reformi i usvajanjem standarda može ostvariti željeni cilj. Članstvom u NATO-u istaknuta je važnost Republike Hrvatske u regiji, kao nezaobilaznog čimbenika u postizanju dugoročne stabilnosti ovog dijela Europe.

Svi naši pripadnici u zemlji i svijetu prepoznati su kao dobri vojnici i pouzdani partneri, cijenjeni od naših saveznika. Baštineći hrabrost i požrtvovnost prvih pripadnika Hrvatske vojske te znanje i odvažnost onih koji su provodili reformske procese, krenuli u prve mirovne misije i pridružili hrvatski obrambeni sustav Sjevernoatlantskom savezu, danas naše Oružane snage nastavljaju izgradnju obrambenog sustava ususret zahtjevima budućnosti.

Slaveći i obilježavajući dvadesetu obljetnicu Oružanih snaga RH, Dan OSRH-a i Dan Hrvatske kopnene vojske, čestitam promaknutima, pohvaljenima i nagrađenima te vam svima želim svako dobro, mnogo zdravlja i uspjeha u obavljanju zadaća.

NAČELNIK GS OSRH
general-pukovnik mr. sc. Drago Lovrić

8

Jednaki u molitvi u duhu zajedništva i međusobnog uvažavanja

Već 19. godinu zaredom u organizaciji Vojnog ordinarijata nepreglednoj koloni onih koji godinama u Lurd idu učvrstiti svoju vjeru, tražiti mir i približiti se Ocu, pridružilo se gotovo 800 hodočasnika iz Hrvatske. I ove se godine pokazalo da je biti Hrvat u Lurd ponos. Ma koliko god stopljeni s tisućama hodočasnika iz cijelog svijeta, naši vojnici i policajci su prepoznatljivi

RAZGOVOR
general-pukovnik
Drago Lovrić,
načelnik Glavnog
stožera OSRH-a

4

Pripadnici OSRH-a prepoznati su kao vrhunski profesionalci

OSRH je već prije ulaska u NATO aktivnim sudjelovanjem u NATO vođenoj operaciji ISAF u Afganistanu pokazao da je ravnopravan partner oružanim snagama najrazvijenijih zemalja svijeta. Svi napori koji su tijekom godina ulagani da bismo oružane snage izrasle tijekom Domovinskog rata preoblikovali u suvremene oružane snage s novim sposobnostima, dali su svoj rezultat

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

Primarni cilj ove uspješno provedene vježbe bio je pokazati mogućnosti pružanja usluga Strateškog stacionarnog komunikacijsko-informacijskog sustava MORH-a i OSRH-a na taktičkoj razini, angažiranjem Pukovnije veze i pridodanih postrojbi veze HKoV-a, i to u području udaljenom 100-200 kilometara od stacionarnog sustava...

14

MORH I OSRH

- 7 **IZLOŽBA NA VISU**
Britanske i hrvatske savezničke snage u službi mira
- 10 **NOVOSTI IZ NATO-a**
Snažan vojni i politički pritisak na Gadafija
- 12 **JA SAM DOČASNIK, VOĐA VOJNIKA!**
Desetnik
- 16 **17. PRVENSTVO OSRH-a U STRELJAŠTVU**
Pukovnija veze najbolja ekipa prvenstva
- 17 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Osnovna škola "Ban Josip Jelačić" u posjetu 91. zb HRZ-a i PZO-a
- 18 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Civilno-vojna suradnja 17. HRVCON-a u Afganistanu

VOJNA
TEHNIKA

- 20 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 **VOJNA TEHNIKA**
Mali vodozemac za veliki posao
- 26 **VOJNA TEHNIKA**
Vježbom protiv IC prijetnji

MAGAZIN

- 30 **MIROVNE MISIJE UN-a**
ONUC - Kongo (1960. - 1964.) (I. dio)
- 32 **DOMOVINSKI RAT**
Podaci iz srpskih izvora o stradanju srpskoga stanovništva u Oluji za koje nisu odgovorne hrvatske snage (IV. dio)
- 33 **POZDRAV DOMOVINI**
Ruke godina pune
- 35 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Kratka strojnica Šokac

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

OSRH je već prije ulaska u NATO aktivnim sudjelovanjem u NATO vođenoj operaciji ISAF u Afganistanu pokazao da je ravнопravan partner oružanim snagama najrazvijenijih zemalja svijeta. Svi napori koji su tijekom godina ulagani da bismo oružane snage izrasle tijekom Domovinskog rata preoblikovali u suvremene oružane snage s novim sposobnostima, dali su svoj rezultat

General-pukovnik Drago Lovrić,
načelnik Glavnog stožera OSRH-a

Pripadnici OSRH-a prepoznati su kao vrhunski profesionalci

Dužnost načelnika GS OSRH-a preuzeли ste u godini u kojoj se obilježava 20 godina Oružanih snaga. Osim što dobro znate kako OS izgleda "iznutra", od 2007. godine bili ste i naš vojni predstavnik pri NATO-u i EU, tako da iz prve ruke znate i kako kotiramo u međunarodnoj zajednici. Na temelju svega toga možete li reći kako se OSRH doista uklopio u kontekst zduženog NATO djelovanja?

OSRH je već prije ulaska u NATO aktivnim sudjelovanjem u NATO vođenoj operaciji ISAF u Afganistanu pokazao da je ravнопravan partner oružanim snagama najrazvijenijih zemalja svijeta. Svi napori koji su tijekom godina ulagani da bismo oružane snage izrasle tijekom Domovinskog rata

preoblikovali u suvremene oružane snage s novim sposobnostima, dali su svoj rezultat. To se najbolje pokazuje i danas u zajedničkom sudjelovanju u operacijama uspostave stabilnosti u Afganistanu i na Kosovu. U tim međunarodnim vojnim operacijama pripadnici OSRH-a prepoznati su kao vrhunski profesionalci. Sve to znači da su u nizu područja postignute potrebne razine kompatibilnosti i interoperabilnosti naših snaga, kako postrojbi tako i pojedinaca, za združeno djelovanje u vrlo zahtjevnim uvjetima u kojima se danas provode operacije Saveza. No, uz sudjelovanje u operacijama, bitan je još jedan element – rad naših pripadnika u NATO-ovoј zapovjednoj strukturi. Ne smije se zanemariti činjenica da je RH kao najmlađa članica

NATO-a dobila mjesto brigadnog generala u SHAPE-u. Time je pruženo povjerenje, ali i preuzeta obveza aktivnog sudjelovanja u kreiranju daljnog razvoja NATO-a koji, suočen s novim sigurnosnim izazovima, neprekidno razvija postojeće i nove sposobnosti. OSRH u tom procesu ne može biti izoliran, već se mora prilagodavati i mijenjati u svim područjima transformacije i integracije, od doktrine, organizacije, izobrazbe i obuke, opremanja i modernizacije, do niza drugih segmenata da bi bio u mogućnosti uspješnog suočavanja s promjenljivim okružjem.

S obzirom na vrijeme u kojem živimo, promjenjivu sigurnosnu situaciju u svijetu, nove ugroze kojima se svake, pa i naše OS moraju prilagoditi u organizacijskom

i tehničkom pogledu, može li se reći da se danas, 20 godina poslije, OSRH nalazi na svojevrsnom početku nove faze razvoja?

Prije bih rekao da je riječ o kontinuitetu promjena i razvoja, nego o početku nove faze. Spomenuo sam da se NATO

Ne smije se zanemariti činjenica da je RH kao najmlađa članica NATO-a dobila mjesto brigadnog generala u SHAPE-u. Time je pruženo povjerenje, ali i preuzeta obveza aktivnog sudjelovanja u kreiranju dalnjeg razvoja NATO-a koji, suočen s novim sigurnosnim izazovima, neprekidno razvija postojeće i nove sposobnosti.

neprekidno transformira, tražeći najbolje odgovore na trenutačne izazove, ali i razvijajući nove koncepte za buduće pretpostavljene izazove. Sličan proces prolaze i Oružane snage RH. Naravno da u tom procesu pojedina djelomična rješenja strukture snaga, opreme i sl. mogu biti naizgled nova, ali kad se uđe dublje u njihovu strukturu, vidi se da su u pravilu ona aktualan odgovor na ciljeve koje smo si zadali vlastitim strateškim dokumentima, odnosno prihvaćajući obaveze članstva u NATO savezu iskazane preuzetim Ciljevima snaga. Pritom se nakon NATO sastanka na vrhu u Lisabonu i usvajanja novoga Strateškog koncepta pred nas postavljaju i novi zahtjevi na koje moramo odgovoriti kao pouzdana članica. To znači da se moraju odrediti novi prioriteti našega razvoja, ne samo u odnosu na Strateški koncept, već i u odnosu na naše unutarnje ljudske i materijalne potencijale te mogućnosti naše države za financiranje potreba obrane. S obzirom na brojnost i nepredvidivost mogućih ugroza, kako naše nacionalne sigurnosti tako i sigurnosti Saveza kojemu pripadamo, razvoj sposobnosti mora ponajprije biti okrenut prema učincima koje želimo postići djelujući samostalno i/ili u sklopu Saveza. Tako ćemo na najbolji način iskoristiti sve prednosti koje

nam daje članstvo u NATO savezu da bi uspješno proveli sve misije i zadaće postavljene pred OSRH.

Na samom početku mandata najavili ste da je nužno smanjiti veliku strukturu OS-a. Što ste pod tim konkretno mislili i kako to planirate ostvariti?

Činjenica jest da OSRH nije postigao traženu brojčanu veličinu predviđenu trenutačno važećim Dugoročnim planom razvoja OSRH-a koji je donio Hrvatski sabor i potvrđenu odlukom Predsjednika RH o brojčanoj veličini Oružanih snaga. Ustrojbenu veličinu potrebno je smanjiti i u odnosu na broj pripadnika i u odnosu na unutarnju strukturu. Stručne prosudbe govore da je brojnost od 15.000 osoba, s obzirom na finansijske mogućnosti i prosudbu ugroza i rizika, primjerena za državu naše veličine i broja stanovnika. S druge strane, unutarnja je struktura složeniji i dugotrajniji problem koji se vidi na nekoliko razina, od kojih će neke navesti, ali ne po prioritetima. Prva je odnos činova časnika i dočasnika gdje se, s obzirom da nije postignuta tražena brojčana veličina, dogodio prirodni proces prioritetnog popunjavanja ustrojbenih mesta visokih časnika i dočasnika čime je poremećena tzv. piramida činova. Nedavno doneseni standardi profesionalnog razvoja časnika i dočasnika pomoći će svakome da se prepozna i utvrdi svoj

Snage HRZ-a i PZO-a s dva helikoptera, letačkim i zemaljskim posadama i timovima za medicinsku evakuaciju trenutačno se nalaze u statusu spremnosti za Nordijsku borbenu skupinu u kojoj je Švedska vodeća nacija. Za godinu dana, u drugoj polovici 2012., pripadnici OSRH-a sudjelovat će u Borbenoj skupini EU-a s Njemačkom kao vodećom nacijom. U njoj će biti angažirane različite snage ukupne jačine do 250 osoba, s motoriziranom satnijom na BoV-ovima 8x8 Patria kao središnjim dijelom.

status. Ono što je cilj Oružanih snaga jest upravo transparentan sustav jednakih mogućnosti u kojem napreduju oni koji to zaslужuju svojim radom. Druga je razina ukupan odnos časnika, dočasnika i vojnika koji nije dovoljno uravnotežen. Treća je razina starosna struktura; u tom su dijelu napravljeni znatni pomaci, ali se ona mora dodatno korigirati prijamom mladih časnika i vojnika u vojnu službu. Četvrta razina je svakako obrazovna struktura u odnosu i na civilno i na vojno obrazovanje, gdje je situacija bolja nego ikada, ali još uvjek dijelom odstupa kod časničke strukture. Peta je razina odnos tzv. administrativnih u odnosu na operativna radna mjesta. Cilj je da se u novom

Trenutačno u sustavu imamo jednog časnika na 3,6 dočasnika i vojnika, a cilj je da taj odnos bude od 1:4 do 1:5, ovisno o grani, rodu, struci ili službi. NATO nema propisane standarde o tome, već je to nacionalna odluka svake pojedine članice.

ustroju broj osoba u zapovjedništvima od razine bojne pa do Glavnog stožera OSRH-a smanji do 20 posto. To naravno neće biti linearno smanjenje, nego će se zadaće i odgovornosti svakog zapovjedništva razmotriti pojedinačno da bi se odredio njihov konačan ustroj.

Koliko je realno vremena potrebno da se OSRH svede na predviđenu brojčanu razinu?

To nije nimalo lako pitanje i nije laka zadaća. Naime, svako izdvajanje osoblja, bez obzira na broj ljudi koji se izdvaja iz sustava, izaziva određeni stres i na razini cjelokupnog sustava i kod pojedinca. Naše željene sposobnosti moramo definirati u što kraćem vremenu da bi strukturu, a potom i brojčanu veličinu, uskladili s tim sposobnostima. Proces izrade novih ustrojbenih knjiga nije lak i jednostavan i traži određeno vrijeme jer se usklađivanja provode na svim razinama. U skladu s navedenim, pretpostavljamo da će za postizanje nove strukture i predviđene brojčane veličine biti potrebno 5-6 godina.

Spomenuli ste da treba popraviti odnos vojnika i dočasnika u odnosu na časnice. Kakav je taj odnos sada, koliko je u skladu sa standardima Saveza i kakav bi trebao biti?

Trenutačno u sustavu imamo jednog časnika na 3,6 dočasnika i vojnika, a cilj je da taj odnos bude od 1:4 do 1:5, ovisno o grani, rodu, struci ili službi. NATO nema propisane standarde o ovome, već je to nacionalna odluka svake pojedine članice.

Prema Vašim projekcijama, koje je još segmente Oružanih snaga nužno transformirati?

Nema ni jednog dijela sustava koji je idealan i nisu mu potrebne promjene. Transformacija jednoga segmenta utjecat će na promjene u nizu drugih. To se odnosi na sve sustave i funkcionalna područja, od upravljanja, planiranja, operativnog djelovanja, personalnog upravljanja, izobrazbe i obuke, logističke potpore. Na transformaciju će sva-kako utjecati i određene strateške odluke koje se moraju donijeti na najvišim političkim i vojnim razinama. Kao primjer bih naveo odluku o nabavi borbenog aviona za nadzor i zaštitu zračnog prostora u miru (tzv. Air Policing). Ako se donese odluka da se avion MiG-21 zamijeni novim, onda će unutarnja transformacija HRZ-a i PZO-a biti relativno mala. S druge strane, ako se takva odluka ne donese, onda će ta grana proći temeljitu transformaciju jer neće biti potrebe za eskadrilom borbenih aviona, mijenjat će se zahtjevi za održavanje aviona, struktura pilotske škole i niz drugih elemenata. Dakle, samo jedna odluka može imati dalekosežne posljedice na promjene cjelokupnih Oružanih snaga. Krajnji je cilj da OSRH bude profesionalan, pokretan, i ekspedijski, uz racionalnu uporabu svih potrebnih ljudskih, materijalnih, obučnih i drugih potencijala sa sposobnošću narastanja u slučaju kriza većih razmjera.

Možete li najaviti neke poteze koje planirate učiniti u kratkoročnom razdoblju?

Analizom postojećeg stanja i izradom vizije OSRH-a do 2020. godine do sada je već dosta toga učinjeno. S najužim timom suradnika obišao sam granska zapovjedništva da bih stekao potpunu sliku o postojećem stanju. Da bi vizija bila realna i provediva, obavljene su konzultacije sa širokim krugom ljudi. Ona je potom prezentirana zapovjednicima glavnih ustrojbenih cjelina i postignut je konsenzus oko njezina sadržaja. Sada je cilj da se ta

vizija pretoči u Strateški pregled obrane te detaljno razradi novi Dugoročni plan razvoja OSRH-od 2011 do 2020.

U tijeku je, kao što ste napomenuli, izrada novih strateških dokumenata kojima će se definirati daljnji razvoj OSRH-a. Kako tek u poslovi i vodi li se pri izradi tih dokumenata doista računa da budu u skladu s realnošću i mogućnostima, na čemu, nedavno je izjavio ministar obrane Davor Božinović, treba inzistirati?

Već sam spomenuo da se izrada Strateškog pregleda obrane nalazi u završnoj fazi. Očekujemo da će se taj dokument uskoro dostaviti Vladi RH na donošenje, da bi se mogla dovršiti izrada Dugoročnog plana razvoja OSRH-a koji donosi Hrvatski sabor. Jedan od elemenata DPR-a su i financijski pokazatelji za potrebe razvoja, posebno u području opremanja i modernizacije. Pri izradi ovih dokumenata potpuno smo svjesni gospodarske realnosti u kojoj se nalazi naša zemlja. Naravno da bismo voljeli da izdvajanje za obranu bude 2% BDP-a, kao i da izdvajanje za modernizaciju bude više od 20% obrambenog proračuna, što je preporuka Saveza, ali znamo da će se to vrlo teško postići u sljedećih nekoliko godina. Zato moramo realno odrediti svoje prioritete za ispunjavanje naših ustavnih obveza i obveza proisteklih iz članstva u Savezu, a uskoro i iz članstva u EU, te vidjeti što moramo razvijati sami, a što zajednički s drugim partnerskim zemljama. Ključna misao vodilja nam je da

kao članica NATO-a i zemlja s ograničenim resursima Hrvatska ne može i ne treba težiti razvoju širokog spektra obrambenih i vojnih sposobnosti, ali balansirani razvoj sve tri grane OSRH-a mora nam biti u središtu pozornosti.

Iako još nismo članica EU, aktivno sudjelujemo u europskoj obrambenoj i sigurnosnoj politici. Kako to komentirate i što će ulazak Hrvatske u EU donijeti novo u tom području?

Podsjetio bih na sudjelovanje OSRH-a u operaciji EUFOR Čad, kada su naši pripadnici prvi put sudjelovali u EU vođenoj operaciji. Trenutačno sudjelujemo u operaciji Atalanta, te bismo mogli reći da takav proaktivni pristup ima više dobrih strana; jedna je zasigurno rad naših pripadnika po postupcima i standardima Europske unije, a druga, koju bih istaknuo, jest upućivanje poruke o jasnom određenju RH za aktivno angažiranje u Zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici EU-a. Snage HRZ-a i PZO-a s dva helikoptera, letačkim i zemaljskim posadama i timovima za medicinsku evakuaciju trenutačno se nalaze u statusu spremnosti za Nordijsku borbenu skupinu u kojoj je Švedska vodeća nacija. Za godinu dana, u drugoj polovici 2012., pripadnici OSRH-a sudjelovat će u Borbenoj skupini EU-a s Njemačkom kao vodećom nacijom. U njoj će biti angažirane različite snage ukupne jačine do 250 osoba, s motoriziranim satnjom na BoV-ovima 8x8 Patria kao središnjim dijelom. Sadašnje i buduće sudjelovanje u operacijama EU-a daje novu dimenziju našim ukupnim sposobnostima i pridonosi razvoju našega obrambenog sustava.

Osim vojnog imate i znanstveno isku-stvo. Koliko će Vam to pomoći u sadašnjoj dužnosti?

U svijetu koji se stalno mijenja, nužno je dograđivati i razvijati i sebe kao pojedinca. Smatram da je dužnost svakog pripadnika OSRH-a kontinuirano dograđivati svoja znanja, jer bez te motiviranosti i bez uviđanja potrebe za osobnim razvojem, ne može biti ni profesionalnog razvoja. Zato se pripadnici Oružanih snaga osim institucionalne obuke u vojnim školama moraju okrenuti i samooobra-zovanju ili samorazvoju koji im širi horizonte i daje nove perspektive. Znanost nas gura naprijed, traži od nas stalno propitivanje o novim boljim rješenjima i preduvjet je bilo kakve transformacije i razvoja. ■

IZLOŽBA NA VISU

Današnja izložba samo je jedan dokaz iskrenog i čvrstog savezništva građenog upravo u vremenima kada je civilizirani svijet bio na kušnji. To prijateljstvo dolazilo je do izražaja i u vremenima suvremene hrvatske povijesti, u vremenima obrane i izgradnje današnje hrvatske države, u danima kada je RH ulazila u NATO i danas kada se Hrvatska nalazi u završnici pregovora za ulazak u EU, istaknuo je ministar Božinović

BRITANSKE I HRVATSKE savezničke snage u službi mira

Ministar obrane Davor Božinović nazočio je 18. svibnja, a u povodu posjeta britanskih veterana otoku Visu, već tradicionalnom polaganju vijenaca i komemoraciji palim pripadnicima britanskih oružanih snaga u II. svjetskom ratu. Tim povodom položeni su vijenci na britanskom groblju kod Češke Vile na Visu, te na Spomeniku Kraljevskom ratnom zrakoplovstvu. Vjenac na Spomeniku položio je pilot koji je prvi sletio na Vis, časnik zrakoplovstva Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske. Isto tako je u Arheološkom muzeju na Visu otvorena i zajednička izložba fotografija u organizaciji Ministarstva obrane i Britanskog veleposlanstva "Britanske i hrvatske savezničke snage u službi mira", koja na tridesetak fotografija prikazuje sudjelovanje hrvatskih i britanskih pripadnika oružanih snaga u nekoliko međunarodnih operacija i misija. Autor hrvatskih fotografija je dugogodišnji djelatnik MORH-a i fotograf Hrvatskih vojnih glasila, Tomislav Brandt, na temelju čijih snimki su nastale i dvije fotomonografije iz Afganistana i Čada, dok su fotografije pripadnika britanskih oružanih snaga u vlasništvu Ministarstva obrane Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske. Izložba je do sada bila postavljena u Splitu, Zagrebu i Varaždinu. Otvorenu izložbu, uz ministra Božinovića, nazočili su i britanski veleposlanik u RH David Blunt, zapovjednik HRM-a kontraadmiral Ante Urlić, gradonačelnik Visa Ivo Radica, gradonačelnica Komiže Tonka Ivčević te britanski veterani i članovi njihovih obitelji. U prigodi otvorenja izložbe ministar je Božinović naglasio da "postoji simbolika između teme fotografija britanskih i hrvatskih autora i samog otoka Visa, a to je zajednički napor britanskih i hrvatskih pripadnika oružanih snaga u očuvanju mira u međunarodnim operacijama te otok Vis kao mjesto susreta britanskih vojnika i hrvat-

skih antifašista tijekom II. svjetskog rata". "Današnja izložba samo je jedan dokaz iskrenog i čvrstog savezništva građenog upravo u vremenima kada je civilizirani svijet bio na kušnji. To prijateljstvo dolazilo je do izražaja i u vremenima suvremene hrvatske povijesti, u vremenima obrane i izgradnje današnje hrvatske države, u danima kada je RH ulazila u NATO i danas kada se Hrvatska nalazi u završnici pregovora za ulazak u EU", istaknuo je ministar Božinović. Britanski veleposlanik u RH David Blunt zahvalio je Ministarstvu obrane na organizaciji ove izložbe, a posebno ministru Božinoviću što je svojim posjetom otoku Visu odao počast britanskim vojnicima poginulima tijekom II. svjetskog rata. "Drago nam je da vas imamo za partnera u NATO-u i želio bih posebno istaknuti važan hrvatski doprinos u misiji ISAF u Afganistanu. Visoko cijenimo profesionalnost pripadnika OSRH-a koje šaljete u misiju ISAF i profesionalan način na koji obavljaju svoje dužnosti", rekao je veleposlanik Blunt. Tijekom otvorenja svoja iskustva o sudjelovanju u međunarodnoj mirovnoj misiji ISAF s okupljenim uzvanicima podijelili su i časnik britanskih Oružanih snaga, brigadir Kevin Oliver i časnik OSRH-a, brigadir Berislav Šipicki, koji je bio zapovjednik 14. hrvatskog kontingenta u misiji ISAF u Afganistanu. Govoreći o svojim iskustvima sudjelovanja u misiji ISAF brigadir Šipicki je podsjetio na ulogu Republike Hrvatske kao jedne od davateljica snaga koja je usredotočila svoje napore na obuku i mentoriranje vojnih i policijskih postrojbi kroz operativne timove za mentoriranje i vezu, kao i druge obučne timove. Naglasio je da ispunjenju konačnog cilja – stabilnog, sigurnog i organiziranog Afganistana koji pruža svojim građanima sigurnost, razvoj i bolji život, pridonose tisuće vojnika ISAF-a koji časno služe diljem Afganistana.

OJI

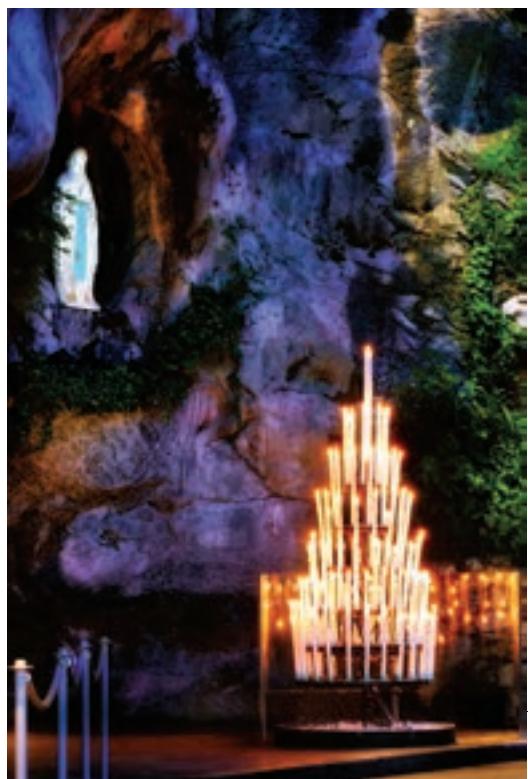
Ministar Božinović i kontraadmiral Urlić položili su vijenac palim pripadnicima britanskih oružanih snaga u II. svjetskom ratu

U Arheološkom muzeju na Visu otvorena je zajednička izložba fotografija u organizaciji Ministarstva obrane i Britanskog veleposlanstva koja na tridesetak fotografija prikazuje sudjelovanje hrvatskih i britanskih pripadnika oružanih snaga u nekoliko međunarodnih operacija i misija

Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN

Već 19. godinu zaredom u organizaciji Vojnog ordinarijata nepreglednoj koloni onih koji godinama u Lurd idu učvrstiti svoju vjeru, tražiti mir i približiti se Ocu, pridružilo se gotovo 800 hodočasnika iz Hrvatske. I ove se godine pokazalo da je biti Hrvat u Lurdu ponos. Ma koliko god stopljeni s tisućama hodočasnika iz cijelog svijeta, naši vojnici i policajci su prepoznatljivi

I ove su se godine hrvatski hodočasniči - vojnici, policajci, ratni vojni invalidi u Lurdru, veličanstvenom svetištu nebeske Majke Marije susreli s tisućama vojnika i policajaca iz zemalja sa svih kontinenata i svijetu poslali poruku mira. Svi su oni, kako ih je u svojoj poruci pozvao Sveti Otac Benedikt XVI., uspravili svoj pogled k Mariji, našoj Majci, moleći svatko na svom jeziku i pod svojoj zastavom, a opet svi sjedinjeni i jednaki u molitvi pred jednim Ocem. Duh zajedništva, međusobnog uvažavanja, osjećaj pripadnosti međunarodnoj zajednici, ali i

nacionalni ponos mogao se osjeti na svakom koraku u tom gradiću podno Pireneja gdje se pod motom *Sjedinjeni u jednom Ocu i jednoj molitvi* održavalo 53. međunarodno vojno hodočašće.

Već 19. godinu zaredom u organizaciji Vojnog ordinarijata nepreglednoj koloni onih koji godinama u Lurd idu učvrstiti svoju vjeru, tražiti mir i približiti se Ocu pridružilo se gotovo 800 hodočasnika iz Hrvatske. Prije polaska na put dug više od 1500 km na sve hodočasnike svoj blagoslov je zazvao vojni ordinarij mons. Juraj Jezerinac. Svrha

JEDNAKI U MOLITVY ZAJEDNIŠTVA I MEĐUNARODNOSTI

je hodočašća Gospa Lurdske, kazao je, povezati još više svijet i svijest, posebno vojno-redarstvene snage, da budu što više ujedinjeni s Bogom, a time i međusobno, gradeći zajedno mir.

Središnji događaj vojnog hodočašća bila je međunarodna misa koja je u nedjelju, 22. svibnja služena u prepunoj bazilici Pia X. kojoj su nazočili i ministri Davor Božinović i Tomislav Ivić

Zapovjednik 19. hodočašća vojske i policije brigadni general Tomo Medved

Ovo hodočašće je za sve nas susret s Majkom Lurdskom, našom zaštitnicom. Ovdje hrvatsku vojsku tradicionalno dobro prihvaćaju stanovnici Lurda kao i vojske zemalja koje sudjeluju na hodočašću. Kao članica NATO-a i sudionica međunarodnih mirovnih operacija imamo izvrsne odnose s našim partnerskim vojskama, a ovdje na hodočašću u duhovnoj se dimenziji suradnja i prijateljstvo pojačavaju i proširuju.

I ove se godine pokazalo da je biti Hrvat u Lurdru ponos. Ma koliko god stopljeni s tisućama hodočasnika iz cijelog svijeta, naši vojnici i policajci su prepoznatljivi.

Dio bogate hrvatske tradicije u Lurdru su prinosili i Zrinska garda iz Čakovca, Klapa HRM-a „Sveti Juraj“, a ulicama Lurda i Orkestar hrvatske vojske pod čijom su pratnjom hodočasnici odlazili na procesije i misna slavlja. Molili su oni pred spiljom Massabielle gdje je misu predvodio mons. Juraj Jezerinac. Njegova poruka u propovijedi bila je jasna i nedvosmislena: „Danas smo zajedno s kršćanskim vojskama i policajcima

svijeta, okupljeni sa svih strana i svih kontinenata oko Marije, Gospe Lurdske, kao braća i sestre. Stoga molimo na ovom mjestu za sav svijet, za naš hrvatski narod, za našu hrvatsku domovinu... Molimo za naše

vojnike i kapelana u mirovnim misijama, da obave časno svoje poslanje. Konačno, da među svim narodima zavlada mir, u našem narodu posebno ljubav i zajedništvo, da bismo gradili našu budućnost u slozi i međusobnom povjerenju.“

Molilo se i na Križnom putu, i dok je hrvatsku zavjetnu svijeću ispred Spilje ukazanja zapazio zapovjednik hodočašća brigadni general Tomo Medved. Služena je i misa za narode koji govore slavenskim jezicima u bazilici Pia X. koju je predslavio vojni biskup Bosne i Hercegovine, mons. Tomo Vukšić u zajedništvu s mons. Jurajem Jezerincom i slovačkim vojnim biskupom. Hodočasnici su se u molitvi okupili u veličanstvenoj Procesiji svjetlosti na Trgu Esplanade ispred bazilike Svete Krunice.

Središnji događaj vojnog hodočašća bila je međunarodna misa koja je u nedjelju, 22. svibnja služena u prepunoj bazilici Pia X. koja može primiti 25.000 vjernika. Misu je predslavio francuski vojni ordinarij mons. Luc Ravel u zajedništvu s više od 20 vojnih biskupa i oko 400 svećenika iz zemalja sudionica vojnog hodočašća. Službenu pratnju na misi davao je njemački vojni orkestar, zbor PMI, psalam na hrvatskom čitao je Vladimir Krpan, a čast je iskazana i Bosni i Hercegovini jer je dio euharistijske molitve predmolio novoimenovani prvi vojni biskup BiH, mons. Tomo Vukšić.

Zahvaljujući trudu koji je u organizaciju hodočašća uložio Vojni ordinarijat, hrvatski vojnici i policajci u Lurdru su potvrdili svoju vjeru, zajedništvo s vojnicima iz brojnih drugih zemalja svijeta i predanost promicanju mira. „Jer“ kazao je ministar obrane Davor Božinović kad je posjetio vojnike u međunarodnom vojnom kampu, „hrvatski su vojnici donijeli mir Hrvatskoj, a danas služe miru diljem svijeta i s punim pravom pripadaju obitelji mirotvoraca.“ ■

Hodočasnike su u Lurdru posjetili ministar obrane Davor Božinović i ministar obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Tomislav Ivić

Vojno je hodočašće poseban oblik služenja miru. Ovdje hrvatski vojnici, policajci, branitelji ratni vojni invalidi s prijateljima iz drugih zemalja svijeta šalju poruku da mir nije nešto što je samo po sebi zadano, već se na njemu treba neprekidno raditi. Ovdje se stvaraju temelji suradnje kojoj je Hrvatska okrenuta. Vojnici i policajci služe miru i sigurnosti, a Lurd ih samo može inspirirati u tome“, kazao je ministar obrane Davor Božinović.

Ponosan što je u Lurdru dio hrvatskog izaslanstva zajedno s najtežim invalidima Domovinskog rata, hrvatskim braniteljima, vojskom i policijom, ministar obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Tomislav Ivić je kazao: „Ovdje se na mjestu ukazanja Gospe Lurdske možemo pomoliti za sve poginule hrvatske branitelje i njihove obitelji, za našu domovinu i pronaći snagu za sve izazove koji nas očekuju“.

VI U DUHU MEĐUSOBNOG UVAŽAVANJA

Lana KUNIĆ, Foto NATO

Snažan vojni i politički pritisak na Gadačiju

Iako se stanje u Libiji ne smiruje, pomaka ipak ima, pa je tako glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen za vrijeme posjeta Bratislavi izjavio da vojni i politički pritisak slabe čelnika Libije Moamera Gadačija te da će njegov režim konačno biti srušen. "Ozbiljno smo naštetili Gadačijevu mašineriji", istaknuo je potkraj prošlog tjedna Rasmussen dodajući kako je uvjeren da će upravo kombinacija snažnog vojnog i političkog pritiska kao i potpora oporbe dovesti do Gadačijeva rušenja s vlasti. Dodao je da će NATO ostati pri svojoj strategiji i da ne namjerava uporabiti kopnenu vojsku.

Da su udari međunarodne koalicije nanijeli teške gubitke libijskoj vojsci, ustvrdio je prošlog tjedna i francuski ministar obrane Gerard Longuet. Prema njegovim procjenama, uništena je trećina teškog naoružanja i polovica uskladištenog streljiva

Inače, iz Saveza je također priopćeno da su NATO-ove snage presrele tanker "Jupiter" zbog sumnje da prevozi gorivo Gadačijevim vojnim snagama.

Naime, iz Saveza su potvrdili da NATO-ove pomorske snage smiju zabraniti pristajanje u luke brodovima koji uplovjavaju ili ispljavaju iz libijskih luka, ako postoji pouzdana informacija prema kojoj se brod ili teretnjak rabe kao pomoć u napadima ili su prijetnja civilima - izravna ili neizravna. Iz Saveza je također potvrđeno da su njihovi zrakoplovi potopili osam ratnih brodova libijskog čelnika Gadačija, i to tijekom napada u gradovima Tripoliju, Al Kumsu i Sirti. U priopćenju se navodi da su NATO-ove zračne snage nastavile precizne zračne udare na snage Gadačijeva režima, a kako je potvrdio admiral Russ Harding, zamjenik zapovjednika NATO-ove operacije u Libiji, NATO zbog sve češće uporabe Gadačijevih pomorskih snaga nije imao drugog izbora za zaštitu civilnog stanovništva Libije i NATO-ovih snaga na moru. Istaknuo je i da su sve mete bile vojne te izravno povezane sa sustavnim napadima Gadačijeva režima na libijski narod. Isto tako, NATO je u priopćenju objasnio da sve veća uporaba pomorskih snaga vojske Moamera Gadačija

i postavljanje mina ometaju upućivanje nužne humanitarne pomoći. Inače, Pentagon je potkraj prošlog tjedna priopćio da su libijskim pobunjenicima poslani pakirani obroci te da će im uskoro osigurati i druge oblike neoružane pomoći i to - odore, šatore i pancirke. Riječ je o 120 tisuća obroka, vrećama za pjesak, te materijalima za izradu barikada, osobnoj opremi i drugoj vrsti neoružane pomoći. Osim što je do Libije stigao i dio humanitarne pomoći, dobra je vijest i što su oslobođeni strani novinari, među kojima su dva Amerikanca. Sjedinjene Američke Države pozdravile su taj potez uz molbu libijskoj vlasti da oslobođe i sve ostale američke građane kao i druge zatočene osobe. "Gadač i njegov režim moraju dopustiti da novinari obavljaju svoj posao u Libiji, oslobođeni straha i zastrašivanja te poštivati univerzalna prava svakoga u Libiji, uključujući američke građane i druge", stoji u priopćenju koje je potpisala državna tajnica Hillary Clinton.

Rasmussen u Estoniji i Slovačkoj

Anders Fogh Rasmussen prošlog je tjedna boravio u Estoniji gdje se susreo s premijerom Andrusom Ansipom. Tom je

prigodom čestitao estonskom premijeru na novom mandatu, a izrazio je i zahvalnost za doprinos te zemlje u NATO-ovim operacijama. Istaknuo je da ta zemlja i dalje pruža svoj doprinos operacijama, unatoč teškim gospodarskim okolnostima i ekonomskim izazovima. Estonski premijer zahvalio je pak svim NATO-ovim partnerima koji su zaslužni za sigurnost u cijeloj regiji.

Već idućeg dana glavni je tajnik boravio u Slovačkoj gdje je u svom govoru podsjetio na činjenicu da je NATO više od 60 godina branio zajedničke vrijednosti te da je Atlantski savez omogućio Sjevernoj Americi i Europi da se uspješno suoče s promjenama u sigurnosnom okruženju. Podsjetio je i da je NATO dao velik doprinos u ponovnom ujedinjenju Europe te donošenju mira na Balkanu

~~~~~

60 godina NATO-ova Visokog učilišta za obranu u Rimu

Glavni tajnik NATO-a Andres Fogh Rasmussen sudjelovao je na svečanoj 60. obljetnici NATO-ova Visokog učilišta za obranu u Rimu. Glavni je tajnik tu prigodu iskoristio kako bi podsjetio da je upravo to Visoko učilište bilo u središtu NATO-ovih nastojanja u očuvanju slobode i sigurnosti. Inače,

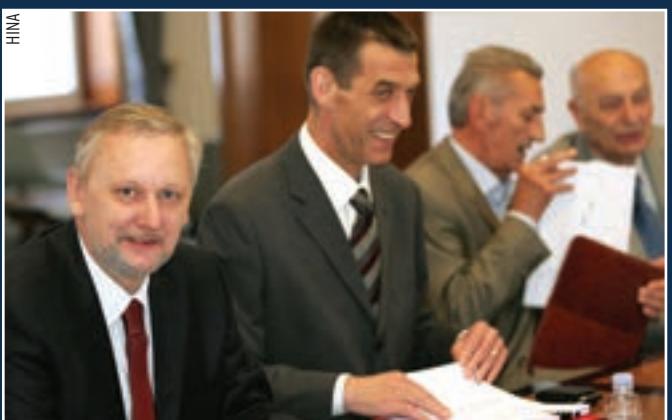

Visoko je učilište osnovano 20. svibnja 1951., kao glavno središte obrazovanja i istraživanja transatlantskih sigurnosnih pitanja. "Od dana osnutka Učilište je bilo prije svega akademsko središte i pomoglo je u oformljivanju naraštaja profesionalnih časnika", kazao je Rasmussen. Uz glavnog tajnika godišnjici su nazočili i visoki dužnosnici, među kojima je bio i talijanski predsjednik Giorgio Napolitano. S njime je glavni tajnik razgovarao o sadašnjim pitanjima koja se tiču operacija u Afganistanu i Libiji, a Rasmussen je istaknuo da cijeni talijanski doprinos u svim NATO-ovim akcijama. "Italija je vjeran saveznik i ja cijenim našu suradnju", istaknuo je glavni tajnik.

~~~~~

Sastanak saborskog Odbora za obranu

Funkcioniranje obrambenog sustava zbog smanjenja proračuna usporeno je, no Oružane snage mogu odgovoriti postavljenim zadaćama u zemlji i inozemstvu, kazao je ministar obrane Davor Božinović na saborskome Odboru za obranu održanom prošlog tjedna. Ondje je predstavljeno i prihvaćeno Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provedbi kadrovske politike i stanju u Oružanim snagama za 2010. te izvješće o ukupnu stanju u Oružanim snagama i o stanju u međunarodnim mirovnim misijama od srpnja do prosinca 2010.

Na Odboru je istaknuto da izgradnji stabilnosti i sigurnosti Hrvatska pridonosi sudjelovanjem u 11 UN-ovih, NATO-ovih i EU-ovih operacija s prosječno 430 pripadnika u rotaciji. Ministar Božinović naglasio je da je Hrvatska kao članica NATO-a sudjelovala i u izradi novog Strateškog koncepta, a podsjetio je i na neke od važnih projekata, među kojima su "Kadet" i "Dragovoljno služenje vojnog roka," koji su se uspješno provodili i prošle godine. Na Odboru je naglašeno i da je prošle godine proveden proces strateškog pregleda obrane, a koji bi trebao uskladiti budući razvoj s potrebama i mogućnostima Hrvatske te dati smjernice za izradu novog dugoročnog plana razvoja Oružanih snaga.

Desetnik kao zapovjednik desetine ima najveći utjecaj na karijeru podređenih vojnika i dočasnika. On je prva razina ocjenjivanja, savjetovanja, mentorstva i zapovijedanja. Kao dio zapovjednog lanca izravno je odgovoran zapovjedniku voda, ali u isto vrijeme, kao dočasnik, odgovoran je prvom dočasniku voda. Na njemu leži velika odgovornost pravilnog usmjeravanja razvoja podređenih vojnika i izgradnja budućih potencijalnih dočasnika Oružanih snaga

DESETNIK

Dočasnici u činu desetnika su posebni u Hrvatskoj kopnenoj vojski. Njihova je primarna dužnost, uz stozerne i posebne dužnosti određenog roda, zapovjednik desetine. Ovo je jedina razina dočasnika koja se pojavljuje i u dočasničkom lancu potpore i u zapovjednom lancu. Na njemu leži dvojna odgovornost.

Desetnik kao zapovjednik desetine ima najveći utjecaj na karijeru podređenih vojnika i dočasnika. On je prva razina ocjenjivanja, savjetovanja, mentorstva i zapovijedanja. Kao dio zapovjednog lanca izravno je odgovoran zapovjedniku voda, ali u isto vrijeme, kao dočasnik, odgovoran je prvom dočasniku voda. Na njemu leži velika odgovornost pravilnog usmjeravanja razvoja podređenih vojnika i izgradnja budućih potencijalnih dočasnika Oružanih snaga. Desetina je temelj svih postrojbi i njezina obučenost izravno utječe na obučenost postrojbe u cjelini. Moderno ratovanje,

operacije u urbanom području, međunarodne vojne operacije, prepoznaju desetinu kao osnovnu taktičku postrojbu u provedbi borbenih i zadaća

Izvod iz NATO-ove Strategije i smjernica za dočasnike

OR 5- DESETNIK

Desetnik je razina vođenja koja ima najveći utjecaj na podređene. Vodi primjerom, demonstrira osobno poštivanje standarda i u isto vrijeme nameće te standarde radi osiguravanja reda i stepene, provedbe obuke, osobnog izgleda i opće dobrotitosti podređenog osoblja. Neupitno je sposoban za pravilnu provedbu zadaća, vođenje, brigu za dodijeljeno osoblje i potporu provedbe zadaće.

potpore miru. Neuvježbana i neobučena desetina rezultirat će neuspjehom postrojbe u cjelini.

Desetnici se nalaze na raznim dužnostima u Hrvatskoj kopnenoj vojski. Od već spomenute dužnosti zapovjednika desetine, pa do zapovjednika tenka, zapovjednika oklopног vozila, medicinskog tehničara, operatera na raznim rodovskim i specijalističkim sredstvima i stožernog osoblja u zapovjedništвima postrojbi. Osposobljavanje desetnika za buduće dužnosti se provodi nizom tečajeva i izobrazbi. Osnovni uvjet za promaknuće u čin desetnika je završena temeljna dočasnička izobrazba. Tijekom te izobrazbe dočasnici prolaze opći dio u Dočasničkoj školi i specijalistički dio u postrojbama koje su nositelji specijalističkog dijela izobrazbe.

NATO savez provodi izobrazbu dočasnike ove razine (OR 5) u sklopu Temeljnog tečaja vođenja (Preliminary Leadership Course) u Švicarskoj te nizom stručnih tečajeva u NATO-ovoј školi u Oberammergau, Republika Njemačka. □

Desetnik Tomislav Mišanec, Bojna NBKO

Raspoređen sam na mjesto zapovjednika 1. desetine 1. voda Satnije za RBK izviđanje, u bojni NBKO. Moje svakodnevne zadaće su uvježbavanje i obučavanja pojedinaca i timova u zahtjevnim i odgovornim zadaćama roda NBKO, ali, dakako, i u onim ne manje važnim zadaćama koje su na neki način usko vezane i nedjeljive s kvalitetnim obavljanjem strukovnih. Od vodenja brige za izgled i ponašanje vojnika, psihofizičku spremu, dostizanje i usavršavanje potrebnih znanja i vještina za provedbu postavljenih zadaća do brige za ispravnost i kompletност opreme i sredstava za svakodnevni rad.

Iako sam "rodovac", trudim se unatoč svim svakodnevnim dužnostima pronaći vremena i za vlastito usavršavanje te pratiti sve novosti i informacije povezane s razvojem roda NBKO u domaćim i svjetskim okvirima, ali i sve ono što se tiče OSRH u cijelosti, obveza Hrvatske prema NATO savezu, kako bismo i ja i moji vojnici bili u korak sa svim zadaćama i obvezama koje se pred nas postavljaju.

Biti dočasnik za mene znači obnašati svoju dužnost kvalitetno i odgovorno jer je uloga dočasnika veoma bitna i nezamjenjiva komponenta u lancu djelovanja Oružanih snaga. Smatram da samo dočasnik koji svojom ulogom i djelovanjem kvalitetno povezuje podređene s nadređenima i svojim odgovornim, stručnim i kvalitetnim radom omogućava da se sve zadaće obavljaju odgovorno, na

13

vrijeme i u potpunosti, može biti zadovoljan svojim radom na položaju na kojem se nalazi. Dobar dočasnik iznimno je važan za Oružane snage i ključ je uspjeha u ostvarivanju svih pred njega postavljenih zadaća.

Upravo u ovakovom poimanju vidim i svoju dočasničku obvezu i dužnost, ne samo zato što sam pod kritičkim okom svojih vojnika i nadređenih zapovjednika već i zbog osjećaja da je moj rad odgovoran i kvalitetan te je na dobrobit i korist mojih radnih kolega, moje postrojbe i sustava u cjelini.

Desetnik Amir Zildum, Gardijska motorizirana brigada

Trenutačno obnašam dužnost zapovjednika desetine u 1. mtb "Vukovi" te zamjenjujem 1. dočasnika voda za vrijeme njegove izočnosti iz postrojbe.

Biti dočasnik za mene je ponajprije velika čast i odgovornost. Sam vojnički poziv je zahtjevan, ali vrlo dinamičan i zanimljiv. Kao dočasnik kopnene vojske dobio sam priliku da stečeno znanje prenosim na pripadnike svoje desetine i voda. Nastojim biti uzor i primjer svojim pripadnicima. Tijekom obuke motiviram ih na rad i postizanje što boljih rezultata. Jedna od prednosti ovog poziva je i rad s vojnicima drugih zemalja, jer tako upoznajemo druge nacije, njihovu kulturu i običaje. Na kraju bih citirao jednu rečenicu iz dočasničkog kodeksa koja po mom mišljenju najbolje opisuje dočasnika kopnene vojske: "Moja je poruka znati i služiti".

VJEŽBA PUKOVNIJE VEZE HKoV-a**Lada PULJIZEVIĆ, snimio Tomislav BRANDT**

Primarni cilj ove uspješno provedene vježbe bio je pokazati mogućnosti pružanja usluga Straškoga stacionarnog komunikacijsko-informacijskog sustava MORH-a i OSRH-a na taktičkoj razini, angažiranjem Pukovnije veze i pridodanih postrojbi veze HKoV-a, i to u području udaljenom 100–200 kilometara od stacionarnog sustava...

ELEKTRON 11

Županija Bjelovarsko-bilogorska, potres magnitude 5,7 stupnjeva po Richteru s epicentrom u Malim Zdencima, velika šteta na kućama, cestama i mostovima šireg područja, prekid elektro-distribucijskih i telekomunikacijskih sustava, pa onda još i oštećenje spremnika u kojem se nalaze kemijska sredstva za industrijsku proizvodnju i prijeteća

opasnost od kemijskog akcidenta – takav je bio scenarij vježbe Elektron 11 koju je na Vojnom vježbalisu "Gakovo" od 16. do 20. svibnja održala Pukovnija veze HKoV-a. U skladu s tim scenarijem, snage HKoV-a se uključuju da bi sanirale nastalu štetu i stacioniraju se na Vojnom vježbalisu "Gakovo". Pukovnija veze ima zadaću pružiti svu potrebnu komunikacijsko -

- informacijsku potporu Zapovjedništvu u području operacije, kao i potporu svim angažiranim snagama (BNBKO, InžP, VoB, PVP), te stalnu radiovezu prema snagama u pripravnosti (GOMBR, GMTBR). Zbog složenosti situacije te sprečavanja panike koja bi mogla omesti provedbu plana spašavanja, u službenoj komunikaciji, na svim razinama, rabe se štićene veze.

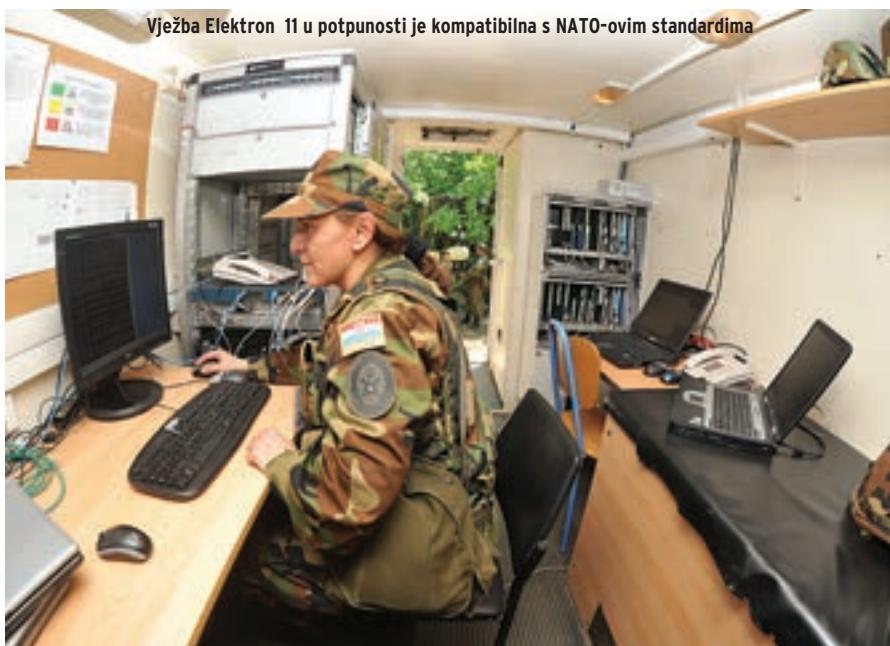
Pretposljednjeg dana održavanja, vježbu Elektron 11 posjetio je zapovjednik HKoV-a general-pukovnik Mladen Kruljac

Primarni cilj ove uspješno provedene vježbe bio je pokazati mogućnosti pružanja usluga Strateškoga stacionarnog komunikacijsko-informacijskog sustava MORH-a i OSRH-a na taktičkoj razini, angažiranjem Pukovnije veze i pridodanih postrojbi veze HKoV-a, i to u području udaljenom 100–200 kilometara od stacionarnog sustava. Osim toga, cilj je bio i provjeriti stupanj sposobnosti i uvježbanosti djelatnika, ispravnost i interoperabilnost opreme kao i kvalitetu dokumentacije, odnosno propisane poslovne procese i postupke ili SOP-ove u realnim, terenskim, uvjetima. Na taj način vježba je omogućila uvježbavanje svih dijelova postrojbe te provjeru opreme.

Direktor vježbe Elektron 11 i zapovjednik 1. bojne PV-a, bojnik Bruno Bešker ističe: "Tijekom provedbe vježbe rabljena su najmodernija telekomunikacijska tehnološka rješenja koja se svakodnevno rabe u OSRH, i bila su potpora u provedbi zadaća postrojbe veze. Među tim, funkcionalnim područjima, posebno je važna integracija podatkovnih i standardnih glasovnih telekomunikacijskih mreža s taktičkim bojišničkim sustavima, a kontinuiranost potpore provedbe zadaće osigurana je upotrebom naprednih telekomunikacijskih prijenosnih sustava. To su različiti zemaljski taktički sustavi integrirani sa satelitskim sustavima čija je svrha osiguravanje neprekidnosti standardnih usluga i servisa OSRH-a (glas, VTC, VoIP, E-mail, Web, i slično). Neka od osnovnih korištenih sredstava su telefonske centrale MD110 tvrtke Ericsson N. T. u rev. BC 12 i BC 13 kao okosnica stacionarnog KIS-a i kao komutator na taktičkoj razini, CISCO routeri i swichevi, također rabljeni na čitavoj stacionarnoj mreži MORH-a i OSRH-a, te kao komutator na taktičkoj razini. Radiokomunikacije temeljimo na uređajima THALES 3700, dok za radiorelejne komunikacije rabimo THALES 4000. Za satelitske komunikacije rabimo sustav B-GAN te informacijske usluge osiguravamo kroz nekoliko sustava".

Vježba Elektron 11 u potpunosti je kompatibilna s NATO standardima, i

Vježba Elektron 11 u potpunosti je kompatibilna s NATO-ovim standardima

to u dionicama pripreme i provedbe, no ona je i više od toga. Iskustva naših djelatnika koji su sudjelovali na više međunarodnih vojnih vježbi, ponajprije na vježbi Combined Endeavor te u misiji ISAF, potvrđuju da vježba dijelom nadilazi postavljene i prihvocene standarde NATO i partnerskih zemalja. O tome bojnik Bešker kaže: "Vještine, znanja i iskustva naših djelatnika nebrojeno puta su prepoznata u međunarodnom okružju. Dokazali smo se i postali prepoznatljivi kao pripadnici OSRH-a te uživamo velik ugled vezista različitih zemalja NATO/PZM-a, što nastojimo ovakvim vježbama prenijeti naraštajima koji dolaze. I ovime po-

tvrdujemo da smo spremni odgovoriti na postavljene zadaće i izazove koje pred nas stavlja brzorastuća telekomunikacijska industrija, okružje u kojem se nalazimo te trend uporabe vojnih snaga u operacijama potpore miru, i to u okruženju različitih asimetričnih prijetnji, čije primjere možemo vidjeti i doživjeti u misiji ISAF Afganistan ili misiji UNDOF."

Pretposljednjeg dana održavanja, vježbu Elektron 11 posjetio je zapovjednik HKoV-a general-pukovnik Mladen Kruljac. Tom prilikom održana je prezentacija vježbe Elektron 11 te obilazak radnih točaka razmještenih po Vojnom vježbalištu "Gakovo". ■

Cilj je bio i provjeriti stupanj sposobnosti i uvježbanosti djelatnika, ispravnost i interoperabilnost opreme kao i kvalitetu dokumentacije, odnosno propisane poslovne procese i postupke ili SOP-ove u realnim, terenskim, uvjetima

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Josip CEBIĆ

Ove godine prvenstvo je doživjelo određene promjene. Naime, više nije dopuštena uporaba pomagala koja se inače rabe u sportskom streljaštvu. Također, žene su izjednačene s muškarциma: više ne pucaju iz sportskog pištolja, nego iz vojničkog, po istim pravilima kao muškarci

PUKOVNIJA VEZE NAJBOLJA EKIPA PRVENSTVA

Svečanim postrojavanjem sudionika te dodjelom pehara i medalja najuspješnijim ekipama i pojedincima 19. je svibnja na Automatiziranom strelistištu "Vrapčanski potok" u Zagrebu zatvoreno 17. prvenstvo OSRH-a u streljaštvu. Ceremoniji zatvaranja nazočili su brojni gosti iz MORH-a, OSRH-a te civilnih sportskih organizacija koje su sudjelovale u organizaciji i provedbi prvenstva (Hrvatski olimpijski odbor, Hrvatski streljački savez, Streljački savez Zagreba).

Prvenstvo je službeno zatvorio izaslanik načelnika GS OSRH-a general-bojnik Mate Ostović, zapovjednik Zapovjedništva za potporu, koji je bilo nositelj organizacije i provedbe prvenstva. "Natjecanje je proteklo u fer i korektnom ozračju, a postignuti su i dobri rezultati", naglasio je general Ostović. Prvenstvo je započelo 16. svibnja, uz sudjelovanje oko stotinu natjecateljica

i natjecatelja iz 13 postrojbi OSRH-a. Muškarci su se nadmetali u gađanju iz puške PAP (7,62 mm) i vojničkog pištolja (9 mm) po pravilima CISM-e (Međunarodnog odbora za vojni sport), te ISSF-a, (Međunarodne federacije za streljačke sportove). Natjecanje u ženskoj konkurenciji odvijalo se u disciplinama gađanja vojničkim pištoljem (9 mm), također po pravilima obje međunarodne sportske organizacije. Voditelj natjecanja bio je pukovnik Krešimir Vrančić.

Ove godine prvenstvo je doživjelo neke promjene, rekao je pukovnik Vrančić. Naime, više nije dopuštena uporaba pomagala koja se inače rabe u sportskom streljaštvu. Također, žene su izjednačene s muškarcima: više ne pucaju iz sportskog pištolja, nego iz vojničkog, po istim pravilima kao muškarci. Uz to, u zbroju za ukupni ekipni poredak ženski se rezultati zbrajam s muškima. To je rezultiralo velikim brojem natjecateljica: njih 27. U takvim, promijenjenim okolnostima, u prvi plan su u svim konkurenčijama došla i neka nova streljačka imena.

Nakraju, ukupno su se najboljima pokazali pripadnici Pukovnije veze, koji su osvojili pehar za najbolju ekipu prvenstva. Pojedinačno, istaknuli su se nadnarednik Perica Rosandić (Gardjiska motorizirana brigada - najbolji pojedinac u gađanju puškom), desetnik Slavko Matanić (Zapovjedništvo za obuku i doktrinu - najbolji pojedinac u gađanju pištoljem) te skupnica Sanela Perišić (Bojna za specijalna djelovanja - najbolja pojedinka u gađanju pištoljem).

Sljedeće, 18. prvenstvo, očekujemo s osobitim zanimanjem. Naime, najavljen je da će se ubuduće pucati iz puške VHS, a "Papovka" će u zasluženu mirovinu. Očekujemo i nova imena, te da će oni, koji su otprije poznati kao vrsni strijelci a u novim okolnostima nisu imali previše sreće, s osobitim žarom prionuti da se vrati na vrh. Dakle, vjerojatno nas čeka veća masovnost natjecanja i još oštrega konkurenčija! ■

POBJEDNICI

Muški

200 m VK puška PAP 7,62 3x10 hitaca ISSF ekipno - ZZP; pojedinačno - pz Oliver Sumajstorčić (ZzP)

200 m VK puška PAP 7,62 3x10 hitaca CISM MRF ekipno - GMTBR; pojedinačno - sk Perica Obrovac (GMTBR)

25 m vojnički pištolj 9 mm 30 hitaca - precizno ISSF ekipno - Pukovnija veze; pojedinačno - ds Slavko Matanić (ZOD)

25 m vojnički pištolj 9 mm 15+15 hitaca CISM MRF ekipno - Pukovnija veze; pojedinačno - ds Slavko Matanić (ZOD)

Žene

25 m vojnički pištolj 9 mm 30 hitaca - precizno ISSF ekipno - Pukovnija veze; pojedinačno - nnr Ljiljana Krpeljević (Pukovnija veze)

25 m vojnički pištolj 9 mm 15+15 hitaca CISM MRF ekipno - Pukovnija veze; pojedinačno - rz Julija Sinović (VoB HkoV-a)

Osnovna škola "Ban Josip Jelačić" u posjetu 91. zb HRZ-a i PZO-a

Učenici i nastavnici drugih razreda Osnovne škole "Ban Josip Jelačić" iz Zagreba posjetili su 18. svibnja 91. zb u vojarni "Pleso". Tijekom posjeta pukovnik Mladen Paun, časnik za obuku i vježbe Odjela za obuku i doktrinu Zapovjedništva HRZ-a i PZO-a, učenike je upoznao s temama iz zračnog prometa i predstavio im je ulogu HRZ-a i PZO-a u oslobađanju Hrvatske.

Učenici su također obišli i hangar zrakoplovno-tehničke bojne gdje su imali priliku upoznati se s avionima i helikopterima koji se nalaze u 91. zb.

Posebno im je bio atraktivan ulazak u transportni avion An-32B i posjet Oglednom taktičko-tehničkom polju HRZ-a i PZO-a gdje su imali priliku vidjeti avione, helikoptere i naoružanje te ostalu tehniku koja je rabljena u Domovinskom ratu.

OJI

Poveljniško-štabna šola OS Republike Slovenije u Hrvatskoj

Polaznici 14. naraštaja Poveljniško-štabne šole OS Republike Slovenije predvođeni vojnim specijalistom XII. reda Gregorom Potočnikom 12. i 13. svibnja posjetili su na Hrvatskim vojnom učilištu "Petar Zrinski" Zapovjedno-stožerne školu "Blago Zadro", Taktičko-simulacijsko središte HKoV-a te RACVIAC u Rakitju. Dio je to programa školovanja PŠŠ-a u svrhu upoznavanja izobrazbe i obuke u susjednim zemljama. Prije dolaska u Hrvatsku polaznici 14. naraštaja PŠŠ-a boravili su na studijskom putovanju u Austriju i Mađarsku.

Goste iz Slovenije dočekao je zapovjednik Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro", brigadir Zvonko Brajković te ih upoznao s njezinom zadaćom, organizacijom i nastavnim programom. Nakon prezentacije slovensko je izaslanstvo pogledalo film o Blagi Zadri te obišlo učionice, knjižnicu, vojnu kapelicu i Taktičko-simulacijsko središte HKoV-a. U poslijepodnevnim satima košarkaške ekipe ZŠŠ-a "Blago Zadro" i Poveljniško-štabne šole odigrali su revijalnu utakmicu u sportskoj dvorani HVU-a, kojoj je nazičio i vojni izaslanik Republike Slovenije brigadni general Alojz Završnik.

Drugi dan posjeta, dekan HVU-a "Petar Zrinski", brigadir Željko Akrap održao je prezentaciju polaznicima Poveljniško-štabne šole na temu "Sustav vojne izobrazbe u OSRH", a časnik za planiranje snaga Uprave za planiranje GSOSRH-a, pukovnik Davor Pohovski na temu "Sudjelovanje pripadnika OSRH-a u operaciji ISAF s naglaskom na mentorske timove".

U RACVIAC-u u Rakitju slovensko je izaslanstvo primio direktor Nikola Todorčevski te ih upoznao sa zadaćama i organizacijom tog središta.

OJI

Stručni razgovori hrvatskih i slovenskih helikoperskih posada

Predstavnici Eskadrile višenamjenskih helikoptera 91. zb HRZ-a i PZO-a predvođeni zamjenikom zapovjednika Eskadrile bojnikom Marijanom Skorijem 17. i 18. lipnja bili su u radnom posjetu 15. helikopterskom bataljunu Slovenske vojske. Primarni cilj posjeta je bio upoznavanje s planom obuke letenja u planinskim predjelima pilota 15. bataljuna. Valja napomenuti da je letenje u planinskim predjelima i slijetanje na terene koji se nalaze na visinama većim od 2500 m jedan od najzahtjevnijih oblika letenja, kako zbog specifičnih meteoroloških

uvjeta tako i zbog rjeđe atmosfere koja uvjetuje degradiranje performansi helikoptera. Slovenski su piloti prošli obuku u SAD-u i Austriji i imaju mogućnost svakodnevno slijetati na terene koji se nalaze na visinama većim od 2000 m. Zapovjednik 15. bataljuna bojnik Branko Rek je istaknuo da su oni spremni za suradnju u tom području obuke, tim više što već imaju pozitivna iskustva s hrvatskim pilotima jer surađuju s našim kontingentom u

misiji KFOR i već imaju program obuke pilota helikoptera Mi-8 koji su izradili za pilote mađarskog RZ-a koji se već neko vrijeme obučavaju kod njih. Obuka letenja u planinskim uvjetima je dodatno dobila na važnosti upućivanjem prvog kontingenta naših pilota u Afganistan, koji kako znamo, ima nekoliko vrlo visokih planinskih lanaca. Bojnik Rek se dotaknuo i pripreme njihovih posada helikoptera za Afganistan te je naglasio važnost obuke za slijetanje u uvjetima smanjene vidljivosti zbog dizanja pijeska i prašine koji su česti u Afganistanu. Zajednički zaključak na kraju posjeta je da dva zrakoplovstva vrlo dobra surađuju, no da ima mjesta i volje za unapređenje suradnje.

B.BARTOLUCI

VDZ u Zapovjedništvu za potporu

Zapovjednik Zapovjedništva za potporu general-bojnik Mate Ostović u vojarni "Satnik Josip Zidar", Velika Buna, primio je 18. svibnja u radni posjet

predstavnike Vojnodiplomatskog zbora predvođene doajenom i vojnim izaslanikom Kraljevine Danske pukovnikom Soerenom Knudsenom.

General Ostović upoznao je članove VDZ-a sa zadaćama Zapovjedništva za potporu, a one su pružanje logističke, zdravstvene i personalne potpore pripadnicima OSRH-a u zemljama i inozemstvu.

Vojnodiplomatskom zboru su prikazane logističke sposobnosti ZZP-a u pet radnih točaka: MOVCON tim (Tim za nadzor kretanja), priprema tereta za slanje u međunarodne vojne operacije, oprema za pretovar tereta, naoružanje i osobna oprema vojnika za međunarodne vojne operacije, oprema za rukovanje gorivom u terenskim uvjetima te održavanje raketne tehnike.

OJI

Civilno-vojna suradnja 17. HRVCON-a u Afganistanu

Snimio Ivan Lilijan

Pripadnici 17. HRVCON-a, koji se nalaze u mirovnoj misiji u Afganistanu, montirali su donaciju nekoliko šatora M70 dvjema lokalnim školama u široj okolini grada Mazar-e Sharifa. Prva donacija šatora, koju čine četiri dvoplojna šatora M70, montirana je i predana na uporabu

14. svibnja u selu Camp Sakhi, 20-ak km istočno od Mazar-e Sharifa, i služit će kao dodatne učionice školi koju polazi oko 1200 učenika. Malik sela Cam Sakhi, Ghulam Haidder Rezie uručio je CIMIC časniku 17. HRVCON-a, satniku Ivanu Lilijanu potvrdu o prijamu donacije kojom je izrazio zadovoljstvo i zahvalnost.

Druga donacija šatora je montirana u dvorištu škole i predana na uporabu 16. svibnja te će zbog nedostatka prostora u školi služiti kao dodatne učionice lokalnoj školi u selu Ala Chapan, u predgrađu Mazar-e Sharifa, a koju polazi oko 600 učenika. I malik ovog sela uručio je satniku Ivanu Lilijanu potvrdu o prijamu donacije kojom je izrazio zahvalu. Postavljanjem spomenutih šatora, kao privremenim rješenjem, učenicima će biti omogućena nastava u dvije smjene bez obzira na vremenske uvjete. Montažu šatora obavili su CIMIC časnik, djelatnici satnije 17. HRVCON-a i mještani spomenutih sela. Primopredaja šatora svečano je završila postavljanjem hrvatske zastave na pročelja šatora kao simbol zemlje koja ih je donirala.

Z. GAŠPAR

Glavni direktor Vojnog osoblja EU-a na HVU

Glavni direktor Vojnog osoblja Europske unije (EUMS,) nizozemski general Ton Van Osch 20. je svibnja posjetio Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski". Generala Van Oscha su u vojarni "Petar Zrinski" primili ravnatelj HVU-a general-bojnik Mirko Šundov i zapovjednik Ratne škole brigadni general Slaven Zdilar. Usljedila je kratka prezentacija o ustroju, ulozi i povijesti HVU-a, koju je u Zapovjedništvu iznio dekan Učilišta brigadir Željko Akrap. Središnji dio posjeta posvećen je predavanju generala Van Oscha polaznicima Ratne škole "Ban Josip Jelačić" pod naslovom "Uloga oružanih snaga u Europskoj uniji". Predavanje je održano u sklopu predmeta "Vojna strategija i operacije", s naglaskom na sustave odgovora na krize koji se primjenjuju u EU.

Najvećim postignućem obrambenog i sigurnosnog sustava EU Van Osch je označio napredak u onome što se danas naziva

"sveobuhvatnim pristupom", tj. suradnju vojnih s civilnim strukturama EU-a u provedbi niza aktivnosti. Kao konkretnе primjere u kojima se ta suradnja provodi naveo je operacije EU-a u Somaliji. Direktor EUMS-a je istaknuo da je razvoj zajedničkih obrambeno-sigurnosnih sposobnosti EU-a vrlo bitan, jer se ne može očekivati da će NATO rješavati sve sigurnosne probleme koji se tiču ponajprije zemalja Unije. Govoreći o Republici Hrvatskoj Van Osch je pohvalio dosadašnje angažiranje u mirovnim operacijama EU-a, kao i sudjelovanje OSRH-a u Borbenim skupinama. Podupirem i drage volje očekujem pristupanje Hrvatske u punopravno članstvo EU-a, naglasio je nizozemski general.

Zadaća je EUMS-a savjetovanje Ureda visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku Catherine Ashton.

Snimio Damir Vlahović

Zadužen je i za izravno upozoravanje na moguće sigurnosne probleme te provedbu strateškog planiranja i procjenu situacija. EUMS danas ima ključnu ulogu u razvoju Zajedničke sigurnosne i obrambene politike (CSDP) Europske unije, kao i u provedbi operacija i mirovnih misija pod nadzorom EU-a. Jedina je stalno integrirana vojna struktura EU-a, a ustrojbeno je dio Europske službe za vanjsko djelovanje (EEAS). EUMS dobiva zadaće od Vojnog odbora EU-a, tijela koje čine načelnici stožera oružanih snaga zemalja članica.

D.VLAHOVIĆ

Piloti litavskog zrakoplovstva završili obuku u Hrvatskoj

U vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama Eskadrila transportnih helikoptera (ETH) 93. zb HRZ-a i PZO-a 20. je svibnja uspješno završila uvježbavanje posada helikoptera litavskog zrakoplovstva. Litavski tim od ukupno četiri pilota, dva tehničara letača i tri zemaljska tehničara predvodio je bojnik Viktoras Krivobokas, a obuka u trajanju tri tjedna izvedena je na helikopteru litavskog zrakoplovstava Mi-8 MTV. Nositelji aktivnosti uime HRZ-a i PZO-a bili su bojnik Zoran Veselko i satnik Ante Siniša Kozina. Ovo je druga skupina zračnih snaga iz Litve koji su uvježbavani za zadaće letenja u planinskim područjima AMT (Air Mentoring Team) pod stručnim vodstvom hrvatskih pilota. Prva skupina obuku je provela u studenom prošle godine, također u ETH u Divuljama. Na kraju obučnog procesa posadama litavskog zrakoplovstva čestitku je uputio zapovjednik ETH-a bojnik Tomislav Pušnik.

OJI

Vijesti,
aktualnosti,
zanimljivosti
iz policijskog rada
čitajte na:

www.mup.hr

OPHODNI BRODOVI TURSKE OBALNE STRAŽE

Turska nabavlja klasu od osam novih ophodnih brodova istisnine raspona 400 t do 600 t namijenjenih turskoj obalnoj straži. Novi ophodni brodovi temeljiti će se na projektu plovila YTKB-400 istanbulskog brodogradilišta Dearsan, no imat će veće osnovne dimenzije u svrhu dobivanja stabilnije platforme namijenjene operacijama na otvorenu moru. Bit će uporabljeni u operacijama provedbe zakona kao i u operacijama traganja i spašavanja na visokim stanjima mora. Očekuje se da će novi ophodni brodovi biti dugački oko 60 m, istisnine oko 500 t te će kao temeljno naoružanje imati top kalibra 40 mm

i dva laka topa kalibra 20 mm. Bit će ugrađen i optronički sustav upravljanja paljbom namijenjen glavnome topu, I-band navigacijski radar te integrirani komunikacijski sustav. Ulazak u operativnu uporabu prvog plovila u klasi očekuje se u 2014. dok bi preostalih sedam brodova sukcesivno ulazilo u službu do kraja 2017. Brodogradilište Dearsan u turskom gradu Tuzli trenutačno gradi brod projektne oznake YTKB-400 za potrebe turske ratne mornarice, a vrlo je izgledno da će se graditi i za obalnu stražu. Natječaj za dostavu ponuda bit će raspisan prema svim turskim civilnim brodogradilištima do kraja godine, a

odabir i potpisivanje ugovora o gradnji očekuje se u 2012. Procijenjeno je da će svako plovilo u klasi stajati oko 45 milijuna dolara.

M. PTIĆ GRŽELJ

Foto: Vertolet Rosii

PRVI Mi-171Š ZA PERUU

Ruska tvrtka Vertolet Rosii objavila je 11. svibnja da je Peruu spremna dostaviti tri helikoptera Mi-171Š. Načinjeni su u tvornici u Ulan Udeu na temelju ugovora peruanskog ministarstva obrane i ruske tvrtke Rosoboroneksport sklopljenog 2010. Ugovor predviđa dosta-

vu šest helikoptera, a koji će put Perua transportnim avionom An-124. Druga serija od još tri helikoptera bit će dostavljena do kraja 2011. Peru šest novih Mi-171Š planira rabiti za raznovrsne zadaće, od prijevoza ljudi i opreme pa do borbe protiv krijumčara narkotika. Zato

su opremljeni svim što im treba za djelovanje i u teškim meteorološkim uvjetima, noću i danju. Rosoboroneksport je dosad prodao više od 120 helikoptera Mi-171Š zemljama na Bliskom istoku, u Jugoistočnoj Aziji, Africi i Europi.

T. VLAŠIĆ

Foto: BAE Systems

21

OPERATIVNOST TREĆEG RAZARAČA TYPE 45

HMS Diamond, treći od šest ugovorenih razarača klase Daring (Type 45) namijenjenih protuzračnoj obrani, svečanom je ceremonijom 6. svibnja službeno ušao u aktivni sastav britanske Kraljevske ratne mornarice a matična će mu luka, kao i ostalima, biti u Portsmouthu. Glavne brodograđevne odlike razarača klase Daring jesu standardna istisnina 5800 tona, dok je puna 7200 t, uz

duljinu preko svega 151 m, širinu 20 m i gaz 4,8 m. Omogućen je smještaj za 60 vojnika, a krmena paluba je dovoljno prostrana za helikoptere tipa Merlin. Najveća je brzina 29 čvorova dok je doplov 7000 nautičkih milja pri brzini krstarenja 18 čvorova. Pogonski je sustav kombinirani paralelni s dizelskim motorima, plinskim turbinama i elektromotorima (CODLAG). Temeljno brodsko na-

oružanje sastoji se od pramčanog topa Vickers Mk 8 kalibra 114 mm i dva topa DS30B Oerlikon kalibra 30 mm. Opremljeni su i protuzračnim raketnim sustavom Principal Anti-Air Missile System (PAAMS), koji rabi projektile Aster 15/30 iz okomitih lansera DCN Sylver A50 i s osam protubrodskih vođenih projektila Storm Shadow.

M. PTIĆ GRŽELJ

PREDSTAVLJEN RG35 4 X 4

BAE Systems South Africa predstavio je novo oklopno vozilo RG35 pogonske konfiguracije 4 x 4, razvijeno u toj podružnici. Tvrta ga naziva RPU (Reconnaissance, Patrol and Utility Vehicle), a korisniku pruža dobar balans paljbene moći, izdržljivosti, zaštite i taktičke mobilnosti. RG35 4 x 4 je vozilo s dobrom protuminskom zaštitom, višenamjensko je i ima masu 21 t. Dugačko je 5,2, široko 2,6 i visoko 2,5 metara. Klirens vozila je 414 mm, a može primiti 10 osoba, uključivši i vozača. Konstruiran je po načelima otvorene arhitekture te se može prilagoditi raznovrsnim zadaćama. Zamišljen je kao moderno, otporno taktičko vozilo na četiri kotača i od početka je rađen kao višenamjensko vozilo za teške vojne tadaće. Osnovna je inačica ophodno vozilo odnosno oklopni transporter, a moguće su brojne inačice, kao izvidnička opremljena

Foto: BAE Systems

raznovrsnim turelama na krovu. Također je predviđen i kao vozilo nosač borbenih sustava za izravno i neizravno paljbeno djelovanje, moguće ga je prenamijeniti i u logističko vozilo ili vozilo opremljeno naprednim elektroničkim sustavima za izviđanje i nadzor.

T. VLAŠIĆ

Air Tractor AT-802A Fire Boss, odnosno mali kanader kako ga od milja zovu vatrogasci priobalja, u posljednje tri godine otkako je u operativnoj uporabi pokazao je zavidne rezultate u gašenju požara otvorenih prostora

MALI VODOZEMAC ZA VELIKI POSAO

Jeftin u nabavi i održavanju, a od velike pomoći u akcijama sprečavanja vatreñih stihija. To je inačica zrakoplova Air Tractor AT-802A Fire Boss koji ima ugrađene plovke i stoga vodu može kupiti slijetanjem na more ili jezera, a također se može puniti i na zemlji kao njegova inačica na kotačima, Air Tractor AT 802F.

Nakon kratkotrajne obuke četvorice pilota, uveden je u operativnu uporabu u ljetu 2008. kad je sudjelovao na više

od 170 požara. Te godine na požarima i protupožarnim izviđanjima ostvaren je ukupni nalet od 760 sati. Air Tractor je svojim pilotima omogućio mnoštvo uspješnih sati leta u teškim zadaćama gašenja požara i opravdao sva njihova očekivanja. "Dječjih bolesti", kojih je bilo vrlo malo, svojim trudom i zalaganjem rješavali su tehničari Protupožarne eskadriile te tehničari Zrakoplovnog tehničkog centra. Oni su primijenili svoje

iskustvo te doradili načine održavanja Fire Bossa da bi pripremili i zaštitili zrakoplove tako da se bez problema mogu nositi s teškim uvjetima, pogotovo u radu s morskom vodom. Tako je vrijeme od uvođenja u operativnu uporabu pa sve do danas proteklo u visokoj tehničkoj ispravnosti i s gotovo nikakvim kvarovima.

Zahvaljujući ponajprije niskoj cijeni nabave i održavanja, postigao je velik

Preciznost pogađanja i sustav za kontrolu izbacivanja omogućuju mu maksimalnu iskoristivost sredstava za gašenje

uspjeh dlijem svijeta te ga danas osim Hrvatske rabe još i Španjolska, Italija, Makedonija, Crna Gora, SAD, Kanada i Australija. U većini tih zemalja uvijek se gleda i na ekonomsku stranu gašenja požara, pa se računa koliko će koštati svaka litra sredstva bačenog na požar. Tako su te zemlje objeruće prihvatile "vodozemca" da bi uravnotežile troškove nastale prilikom uporabe velikih nosača vode.

Ekonomičnost u gašenju požara

Kako se uvijek pokušava s minimalnim izdacima sprječiti požar, ponajprije se radi na preventivu u zaštiti od požara, zatim na protupožarnim izviđanjima za rano otkrivanje požara, te na kraju dolazi i samo gašenje požara.

Sa spremnikom zapremnine 3000 litara i malim financijskim izdacima potrebnim za upotrebu, Air Tractor je dobio vodeće mjesto u ekonomičnosti gašenja požara. S tom količinom vode Air Tractori mogu djelovati na jednom požaru, ali se mogu i uputiti na nekoliko različitih požarišta.

Na priobalnoj crti

Prebaziranjem Air Tractora na nekoliko mjesta duž jadranske obale tijekom protupožarnih sezona dobiveno je na brzini reakcije, što je vrlo bitno u procesu gašenja požara. Naime, svaki požar može se ugasići sa svega nekoliko vodenih bombi ako se avioni pozovu na vrijeme, te ako se nalaze dovoljno blizu da mogu odmah početi s gašenjem. Na kraju toga rezultati su male požarovom zahvaćene površine što povlači za sobom i manje troškove.

Jednostavnost takvog razmještaja Air Tractora proizlazi iz male logističke potpore, rijetkih kvarova koji zahtijevaju prizemljjenje zrakoplova, te mogućnosti upotrebe s kratkih uzletno-sletnih staza, travnatih ili asfaltiranih. Mjesto prebaziranja Air Tractora prvično je bila Zračna luka u Dubrovniku gdje su od 2000. godine bila smještena dva Air Tractora na kotačima. Dugo godina uspješno su štitili jug Hrvatske od požara. Od 2000. pa sve do 2004. godine svega nekoliko

Obuka pilota na jednosjedu odvija se uz nadzor instruktora iz čamca uz potporu ronilaca iz Bojne za specijalna djelovanja

puta kanaderi su bili pozivani u pomoć gašenja požara na to područje, sve ostalo su uspješno obavili Air Tractori. Taktika upotrebe se svodila na dnevna izviđanja gdje je pilot imao dopuštenje da čim primijeti požar, počne djelovati po njemu te po potrebi zove pomoć drugog aviona. Etape izviđanja pokrivale su područje od Dubrovnika do Splita uključujući zaleđe Splita sve do Sinja, otoke Brač, Hvar, Korčulu, Vis, Lastovo, Mljet te poluotok Pelješac. Ako je stupanj opasnosti od požara bio vrlo visok, izviđanja su se obavljala i nekoliko puta dnevno.

Nakon 2004. godine, zbog nesretnog slučaja Dubrovnik je ostao sa samo jednim Air Tractorom koji se i dalje uspješno nosio sa svim zadaćama.

Godine 2007. počeli su pregovori za kupovinu novih zrakoplova za Protupožarnu eskadrilu. Donesena je odluka da se Protupožarna eskadrila popuni s 12 zrakoplova i to sa šest velikih nosača vode (Canadair) i sa šest manjih nosača vode (Air Tractora). Do kraja godine ugovori su bili u završnim fazama, a prvi Air Tractor AT-802A Fire Boss s hrvatskim oznakama stigao je u travnju 2008. Od te godine uvedena su dnevna prebaziranja zrakoplova iz Zadra u zračne luke Dubrovnik i Brač i to u svrhu protupožarnog izviđanja. Dva

zrakoplova polijetala su iz Zadra i svaki bi na svojoj etapi provodio izviđanje te ovisno o potrebi, sletio na Brač ili u Dubrovnik. Piloti su tako ostajali cijeli dan na izdvojenim položajima i na raspolažanju Operativnom vatrogasnom zapovjedništvu (OVZ). OVZ bi ih rabio za brzo djelovanje u tim područjima. U kasnim poslijepodnevnim satima avioni bi se svaki svojom etapom vraćali u matičnu, zadarsku zračnu luku. Tako se pridonijelo većoj protupožarnoj zaštiti jer se skratilo vrijeme potrebno za dolazak aviona na požar i za područja otoka srednje i južne Dalmacije.

Najkvalitetnije i najjeftinije

Takva upotreba zračnih snaga gdje se manji i operativno jeftiniji avioni raspoređuju po zonama djelovanja duž hrvatske obale zajedno s protupožarnim izviđanjem te odobrenjem za djelovanje nakon opažanja požara, pokazala se kao najkvalitetnija i najjeftinija varijanta gašenja požara.

U budućnosti bi se u ljetnim mjesecima mogla rasporediti po dva Air Tractora na zadarsku, bračku i dubrovačku zračnu luku, čime bi se skratilo vrijeme dolaska zrakoplova na požare.

Šest manjih i operativno jeftinijih aviona uvijek mogu biti razmješteni u

Fire Boss ima ugrađene plovke koji mu omogućuju skupljanje vode slijetanjem na more ili jezera

skupinama po dva ili tri na dva ili tri mesta i mogu se rabiti na više požara istodobno dok jedan operativno skupi avion može biti samo na jednom mjestu i na jednom požaru.

Djelotvornost skupina

Taktike gašenja požara u svim zemljama, od prekoceanskih pa sve do prijerice Španjolske i Hrvatske, razlikuju se tek u sitnicama. U svim zemljama postoji više vrsta letjelica koje se rabe u skladu s potrebama i to uz najmanji trošak i najveći rezultat. U Hrvatskoj se rabe tri vrste letjelica za gašenje požara: kanaderi, Air Tractori i helikopteri.

Načelo uporabe zračnih snaga se svodi na prikupljanje informacija, obradu podataka, odabir zračnih snaga za djelovanje i određivanje načina njihova djelovanja.

Air Tractori su najuspješniji kada djeluju u taktičkim skupinama po dva ili tri zajedno. Dva su načina aktiviranja Air Tractora na požare. Najisplativije je aktiviranje Air Tractora iz protupožarnog izviđanja kada pilot uočeni požar krene gasiti odmah. Takav je požar obično tek u začetku i pilot ga može obuzdati i ugasiti u vrlo kratkom vremenu samostalno ili, po njegovoj procjeni, uz druge avione koje poziva u pomoć ako

primijeti da mu požar može izmaknuti nadzoru. Drugi način aktiviranja je po pozivu, kada nakon dobivenih informacija o vrsti i veličini požara, OVZ odlučuje o uporabi zračnih snaga. U tom slučaju je vrlo važan upravo strateški dio rasporeda zračnih snaga duž jadranske obale da bi u svakom trenutku i na svakom položaju avionu bilo potrebno što manje vremena do dolaska na požar.

Sredstva za gašenje požara

Osim odabira broja i vrste aviona kod gašenja požara se bira i sredstvo. Kod nas se većinom rabe pjenila koja se izravno u zrakoplovima miješaju s vodom i to 1-2 posto pjenila u ukupnoj količini vode. Takva smjesa povećava učinak gašenja požara i zato se rabi u većini slučajeva. Drugo sredstvo koje se u manjoj mjeri rabi u Hrvatskoj, ali je u svijetu vrlo popularno je tzv. retardant. Razlika je u tome što se ovo sredstvo miješa u omjeru 1:3 s vodom i tek onda se pomoću pumpi ubacuje u zrakoplove. Za ova sredstva su se Air Tractori pokazali odlični, zbog toga što njihov spremnik može podnijeti široku lepezu agresivnih sredstava te što se Air Tractorom može vrlo precizno izbaciti sredstvo na željeno područje. Inače, ova sredstva se ne bacaju izravno na požar,

već se izbacuju ispred crte požara i tako se sprečava njegovo širenje. Air Tractor je opremljen odličnim sustavom nadzora odbacivanja tako da je pilotu dana mogućnost odabira hoće li to sredstvo baciti kao bombu na manju površinu ili će razvući crtu koja može biti duga i do nekoliko stotina metara. Upotreboom takvih sredstava za gašenje požara djelotvornost gašenja je mnogo veća.

Idealno načelo gašenja požara

Uporabom dviju taktičkih skupina zrakoplova od kojih je u jednoj dva Air Tractora na kotačima i u drugoj tri Fire Bossa, idealno je da svi zrakoplovi u prvi nalet prema požaru krenu s retardantom. Nakon izbacivanja retardanta ispred fronte požara dva Air Tractora se vraćaju u zračnu luku po novo punjenje retardanta, a Fire Bosovi se upućuju prema najbližoj vodenoj površini i nastavljaju djelovati po požaru s mješavinom vode i pjenila. Primjer španjolskog zračnog protupožarstva pokazuje da takvim načinom većinu posla odradjuju Air Tractori i to upravo zbog njihove male cijene, a velike djelotvornosti. Tek nakon toga, ako je potrebno, kanaderi i ostale letjelice dobivaju odobrenja za djelovanje.

Nebesko oko

Za protupožarna izviđanja s avionima Air Tractor od prošle godine posebni odjel unutar španjolske tvrtke Avialsa radi na ugradnji IC i videokamera koje bi olakšale uočavanje požara, izviđanje, nadzor i pružile razne druge mogućnosti. Cijeli sustav pod imenom ADA system, još je u testnoj fazi, a njegovo uvođenje u upotrebu očekuje se potkraj ove godine.

ADA system daje razne mogućnosti upotrebe. Kamere povezane satelitskom vezom daju sliku u realnom vremenu operateru koji ima pristup internetu, tako se prikupljanje informacija događa u realnom vremenu i bez kašnjenja. Operater ima mogućnost upravljanja kamерom, biranje načina rada kamere odnosno uporabu IC kamere ili videokamere, praćenje slike s više aviona i sve to uz praćenje trenutačne pozicije

aviona i točnog položaja onoga što se snima. Takav način dobivanja informacija u realnom vremenu operateru pojednostavljuje odluke koje snage treba rabiti na požaru i u kojoj količini. Sve to se događa bez dodatnog opterećenja pilota, čija je jedina dužnost pokrenuti sustav kamera.

Ugradnjom ovih kamera, tvorci ADA sustava dali su još nekoliko mogućnosti za uporabu Air Tractora. S njima ovaj zrakoplov postaje odlično sredstvo za traganje, gdje jakim IC i videokamerama s lakoćom pretražuje svaki pedalj zahtijevanog područja. Nadzor granica je jednostavniji jer kombinacija tog sustava i duge izdržljivosti Air Tractora u zraku daje mogućnost operateru da s lakoćom utvrdi povredu graničnog prostora i sve to arhivira kao videozapis.

Zračni vatrogasci

Biti protupožarni pilot bilo kanadera, Air Tractora ili helikoptera je vrlo naporan i opasan, ali nadasve zanimljiv poziv. Prilikom gašenja požara pilot protupožarnog zrakoplova radi ono čega se svaki drugi pilot užasava: leti na vrlo malim visinama u ekstremno zahtjevnim situacijama. Dim i visoke temperature koje ometaju normalan rad motora, nepristupačni tereni, kablovi dalekovođa, razne antene, jaki vjetrovi i turbulencije samo su neki od mnogobrojnih problema s kojima se protupožarni pilot gotovo svakodnevno suočava, a sve da bi ugasio požar.

U Hrvatskoj za obuku na Air Tractoru imamo sreću što većinu posla naprave nastavnici letenja na Pilatusima, školskim zrakoplovima koji su opremljeni s gotovo istim motorima kao i Air Tractor. Obukom na Pilatusima mladi piloti su odlično pripremljeni u osnovama letenja te mogu pristupiti letenju u namjenskoj postrojbi. Nakon skupljenih 500 sati leta školskim avionima prijavljuju se u Protupožarnu eskadrilu gdje ih čeka sažeta, ali naporna obuka za Air Tractor na kotačima. Nakon 30-ak sati leta pilot je obučen za sve uvjete leta s tom vrstom zrakoplova. Međutim, to je samo prvi

dio posla, nakon toga ga čeka još 30-ak sati obuke u stvarnim uvjetima gašenja požara, i na kraju je ospozobljen za gašenje požara otvorenih prostora.

Da bi otisao stubu više i postao pilot na Fire Bossu, taj isti pilot mora još izvesti do 300 sati leta i tek onda se upućuje na obuku za Fire Boss. Prve dvije skupine pilota koje su imale priliku pristupiti obuci za Fire Boss imale su nimalo zavidan posao. Tada nije postojao dvosjed, što znači da nitko nije mogao pokazati kako se što radi na tom avionu. U tom procesu obuke nije bilo nepoznаницa oko djelovanja na požaru, ali je bilo itekako velikih pitanja oko skupljanja vode. Nakon kratkotrajne obuke na Cessni s plovčicama u Španjolskoj, piloti su preuzeli palicu Fire Bossa u ruke i samostalno se počeli upoznavati s karakteristikama aviona na vodi. Obuka je bila više nego zanimljiva, a do sada su je uspješno završila šestorica pilota.

Brže do protupožarnih pilota

Sve do 2010. godine Fire Boss je bio zrakoplov jednosjed, no od tada je obuka u svijetu daleko olakšana jer je proizведен prvi Fire Boss dvosjed. Čast prvog leta nakon dobivanja certifikata zrakoplova pripala je i jednom hrvatskom pilotu Air Tractora. Do današnjih

dana napravljena je nekolicina tih aviona baš u svrhu obuke protupožarnih pilota na avionima Fire Boss. Tako da će se, na jednom od tih primjeraka koji se nalazi u Španjolskoj, ubuduće obučavati i hrvatski piloti Fire Bossova. Upotreboom dvosjeda Fire Bossa u procesu obuke skratio se potrebno vrijeme za postizanje ospozobljenog pilota koji može djelovati po požaru u svim uvjetima.

Dosadašnjih 300 sati koje je pilot morao ostvariti na Air Tractoru na kotačima, za početak obuke na Fire Bossu više nije potrebno. Uvođenjem dvosjeda u proces obuke potreban nalet se može smanjiti za 100 sati. Tako da se sada cijela obuka, od prvog pilotova leta na Air Tractoru na kotačima pa do ospozobljenog pilota na Fire Bossu, može odraditi u dvije godine.

Primjenom takvog dvosjeda mogla bi se čak i u potpunosti izbaciti obuka na Air Tractoru na kotačima. Tada bi se s mladim kadrom izravno započinjala obuka na Fire Bossu. A obuku na požarima, koju sada moraju odraditi na dvosjedu na kotačima, odradivali bi na dvosjedu Fire Bossu. Ovakav pristup još više bi ubrzao stvaranje protupožarnih pilota i cijeli proces obuke bi se mogao svesti gotovo na jednu protupožarnu sezonu. ■

Zapremninom od 3000 litara pokazao je veliku djelotvornost

aviona i točnog položaja onoga što se snima. Takav način dobivanja informacija u realnom vremenu operateru pojednostavljuje odluke koje snage treba rabiti na požaru i u kojoj količini. Sve to se događa bez dodatnog opterećenja pilota, čija je jedina dužnost pokrenuti sustav kamera.

Ugradnjom ovih kamera, tvorci ADA sustava dali su još nekoliko mogućnosti za uporabu Air Tractora. S njima ovaj zrakoplov postaje odlično sredstvo za traganje, gdje jakim IC i videokamerama s lakoćom pretražuje svaki pedalj zahtijevanog područja. Nadzor granica je jednostavniji jer kombinacija tog sustava i duge izdržljivosti Air Tractora u zraku daje mogućnost operateru da s lakoćom utvrdi povredu graničnog prostora i sve to arhivira kao videozapis.

Zračni vatrogasci

Biti protupožarni pilot bilo kanadera, Air Tractora ili helikoptera je vrlo naporan i opasan, ali nadasve zanimljiv poziv. Prilikom gašenja požara pilot protupožarnog zrakoplova radi ono čega se svaki drugi pilot užasava: leti na vrlo malim visinama u ekstremno zahtjevnim situacijama. Dim i visoke temperature koje ometaju normalan rad motora, nepristupačni tereni, kablovi dalekovođa, razne antene, jaki vjetrovi i turbulencije samo su neki od mnogobrojnih problema s kojima se protupožarni pilot gotovo svakodnevno suočava, a sve da bi ugasio požar.

U Hrvatskoj za obuku na Air Tractoru imamo sreću što većinu posla naprave nastavnici letenja na Pilatusima, školskim zrakoplovima koji su opremljeni s gotovo istim motorima kao i Air Tractor. Obukom na Pilatusima mladi piloti su odlično pripremljeni u osnovama letenja te mogu pristupiti letenju u namjenskoj postrojbi. Nakon skupljenih 500 sati leta školskim avionima prijavljuju se u Protupožarnu eskadrilu gdje ih čeka sažeta, ali naporna obuka za Air Tractor na kotačima. Nakon 30-ak sati leta pilot je obučen za sve uvjete leta s tom vrstom zrakoplova. Međutim, to je samo prvi

Za one koji lete helikopterima i velikim zrakoplovima, IC prijetnje (tj. prijetnje projektilima koje se navode prema izvoru topline - infracrvenim zrakama) nisu neka novost. Zapravo, problem povezan s IC prijetnjama već je desetljećima star

VJEŽBOM PROTIV IC PRIJETNJI

Tijekom Vijetnamskog rata, pojavom Strele 2M (SA-7) sovjetske proizvodnje, spori i niskoleteći helikopteri te transportni zrakoplovi postali su ciljevi prijenosnog IC protuzračnog sustava koji vojnik lansira s ramena (poznat pod kraticom MANPADS). Od toga vremena IC navođenje je napredovalo, od SA-7b na SA-14 (traženje cilja pomoću hlađenih koničnih senzora iz 70-ih i 80-ih) pa do SA-16 i SA-18 (traženje ciljeva pomoću nizova senzora u obliku rozete iz 80-ih i 90-ih). Unutar zadnje dekade, tehnologija IC traženja cilja napredovala je iz slikovnih skenera k spektralnom snimanju, čime je znatno poboljšano

ignoriranje mnogih tipova protumjera (baklje visokih temperatura i slično) što povećava vjerojatnost uništenja cilja. Desetljeća proizvodnje također pridonose rasprostranjenosti stotina tisuća prijenosnih IC oružja - u arsenalima svake države pa do milicija i terorista diljem svijeta.

Da bi se držao korak s razvojem IC prijetnji, mnoge države ulažu u razvoj protumjera koje se ugrađuju na helikoptere i transportne zrakoplove - od aktivnih i pasivnih sustava ranog upozorenja na raketni napad pa do baklji, i od nedavno, sustava izravnih IC protumjera (DIRCM). Kako se tehnologija IC

prijetnji razvija tako se moraju razvijati tehnologije u sustavima za elektroničko ratovanje (EW). Pa ipak, jednadžba izdržljivosti uvelike ovisi o samoj posadi letjelice koja mora propisno upravljati EW sustavom te reagirati na pojавu prijetnje uz odgovarajuću reakciju u vrlo kratkom vremenu. Jedini način na koji se može razviti takva vještina jest sveobuhvatni EW trening koji obuhvaća sve, od učionica do terena.

Američko ministarstvo obrane već je desetljećima uključilo određeni stupanj EW unutar treninga na opremi za otpornost zrakoplova (ASE). Kao i EW tako se i ASE treninzi razvijaju prema potrebi,

kao odgovor na uočene prijetnje, lekcije naučene iz određenih sukoba te razmještanje nove EW opreme na terenu.

ASE trening

Helikopterske posade američke vojske prolaze EW program treninga koji uključuje vježbe bazirane na računalu, sustave oružja za vježbe te vježbe ciljanja. Osnovni EW trening preko upravljačke ploče (gumba, prekidača i slično) izvodi se pomoću posebnog računala za vježbu (CBAT). CBAT se rabi za treninga pilota i članova posade. Može se prilagoditi da bi prikazao 16 različitih tipova letjelica te uključuje 13 EW sustava koji se rabe na tim letjelicama, pri čemu je svaka letjelica konfigurirana za odgovarajući ASE komplet. CBAT omogućuje interaktivnu simulaciju scenarija, visokokvalitetne 3D modele s detaljnim prikazom i animacijom. Posada može upravljati svojim ASE kompletima te, što je vrlo važno, postaje upoznata s audio-vizualnim prikazima koje njihov ASE komplet omogućuje. CBAT korisnicima također omogućuje virtualni pogled u 360° oko letjelice te pogled na lokaciju svake instalirane komponente iz ASE kompleta, uključujući antene i senzore. Vojne zrakoplovne postrojbe se polako prebacuju na CBAT inačicu 2.0, ali se već planiraju ili su u razvoju nove inačice CBAT-a. One uključuju CBAT-O za operatore (poznat kao CBAT 3.0), CBAT-C (povjerljivi), CBAT-R (reprogramiranje) te CBAT-F (osnovni) koji je namijenjen taktičkim operacijama i instruktorima.

Nakon treninga na upravljačkoj ploči, vojska je investirala u novu generaciju simulatora oružnih sustava poznatog kao taktički trenažer za kombinirano zrakoplovno oružje (AVCATT). Razvijen od američke vojske i tvrtke L-3 Link Simulation and Training, AVCATT je prijenosni sustav sadržan u dvije poluprikolice. Ima glavnu kontrolnu sobu, šest modula za posadu koji se mogu konfigurirati da repliciraju letjelice AH-64, UH-60, CH-47 i OH-58 te prikaz reprize izvedene akcije. U modulima za posadu, svaka konfiguracija helikoptera uključuje specifični ASE komplet

za taj model. Prošle je godine vojska dodala punu sposobnost CMWS (Common Missile Warning System) simulacije u AVCATT. Vojska je razmještala 23 AVCATT-a na teren, a podijeljeni su između aktivnih i zrakoplovnih postrojbi nacionalne garde.

Simulacija IC prijetnjom također je uklapljena na vježbovnom sustavu kao što je EW simulacija tijekom leta (IFEWS) od tvrtke Elbit Systems (sa sjedištem u Haifi, Izrael). Kao dopuna operativnom EW sustavu u obliku kartice za proširenje ili kao izmjenjivi modul (LRU), IFEWS dodaje mogućnost vježbe koja ubacuje upozorenja IC i RF prijetnji izravno na upravljačku ploču letjelice.

de koje su dostupne u trgovinama elektroničkih komponenti) mogu aktivirati pasivni UV i IR sustavi za upozorenje na napad raketom. Mnogi ovi izvori imaju ograničenu vrijednost za trening jer nisu realni MANPADS, ni izgledom, a ni uporabno. Neki od naprednih sustava kao što je Mallina tvrtke AAI Corp, mogu se programirati tako da oponaša neke spektralne odlike koje su specifične za neke tipove MANPADS-a. Ali u većini slučajeva, nisu vizualno reprezentativni kao prijetnja, niti su dovoljno prijenosni (obično su montirani na tronožac) te ne omogućuju rukovatelju izvedbu tipične MANPADS taktike. Pa ipak, ovakvi rani simulatori IC prijetnji pridonijeli su te-

Prikolica sa sustavom AVCATT

Foto: EMI Technologies

Ovakav način vježbe raširen je u Izraelu, a u ograničenoj primjeni je u još nekim drugim zemljama.

Potreba za većom realnošću

Za pilote i posade helikoptera, poboljšanja u vježbama na simulatorima postala su vidljivija u nekoliko posljednjih godina. Povjesno gledano, na vježbama je nedostajala simulacija IC prijetnji.

Koncept namjernog zračenja UV i IC energije zamišljen je da bi se aktivirao zrakoplovni sustav za upozorenje na napad raketom i pasivan sustav upozorenja na raketni napad. Namjenski izrađeni, prijenosni UV i IC izvori bili su primjenjivani na terenu do kasnih 80-ih godina. Danas se vrlo jednostavnim UV i IC izvorima (npr. UV i IC svijetleće dio-

meljima vježbovne zajednice i njezinim posebnim zahtjevima.

U nedostatku istinske MANPADS solucije, američka je vojska prihvatala svoj široko upotrebljavani višenamjenski integrirani laserski sustav za osvjetljavanje cilja (MILES). Radi zajedničkog treniranja osoblja protuzračne obrane i posada helikoptera, vojska je ugradila MILES unutar kućišta MANPADS-a Stinger te ga tako rabila da bi "pučala" na helikoptere (koji su bili mete). Takav način stjecanja vještine bilo za "ispaljivača rakete" ili za posadu helikoptera nije bio odgovarajući. Tako nedovoljan način treniranja uz povećanu pozornost na IC prijetnje, te razmještanje novih sustava upozorenja na napad raketama, ubrzao je SAD i ostale zemlje da porazmisle o

svojim zahtjevima za treninzima glede IC prijetnji.

Novi IC MANPADS - novi zahtjevi glede treninga

Jedan od glavnih današnjih čimbenika koji pokreću treninge glede IC prijetnji, su nove generacije sustava za IC protumjere koje su ugrađene na helikoptere i transportne zrakoplove. Usپoredujući starije sustave upozorenja na raketni napad s novima - kao što su AAR-47-B(V)2, AAR-54, 57 i 60, vidi se da su novi mnogo sofisticiraniji te maju bolju

simulator mora predstavljati odabrani MANPADS i oblikom i veličinom kao i prenosivošću da bi se "neprijatelj" realistično ponašao i djelovao u odabranom vježbovnom scenariju.

U isto vrijeme, vježbovni scenarij zahtjeva realizam za sve sudionike, uključujući i operatore MANPADS-a. To znači da simulator mora opašati proces ciljanja i vremenski tijek za različite tipove MANPADS-a. Neke IC prijetnje mogu lakše ulove cilj nego druge. Ovo također uključuje realistično vrijeme pripreme, npr. za SA-7 je drugačije nego

akcije i poboljša svoju taktiku i odziv tijekom napada.

Još jedan važan aspekt glede tih vježbovnih zahtjeva jest integriranje novih mogućnosti s ostalim vježbovnim sustavima kao što je npr. MILES. Ova fleksibilnost je osnova za integraciju IC simulacije u različite stvarne vježbe i treninge.

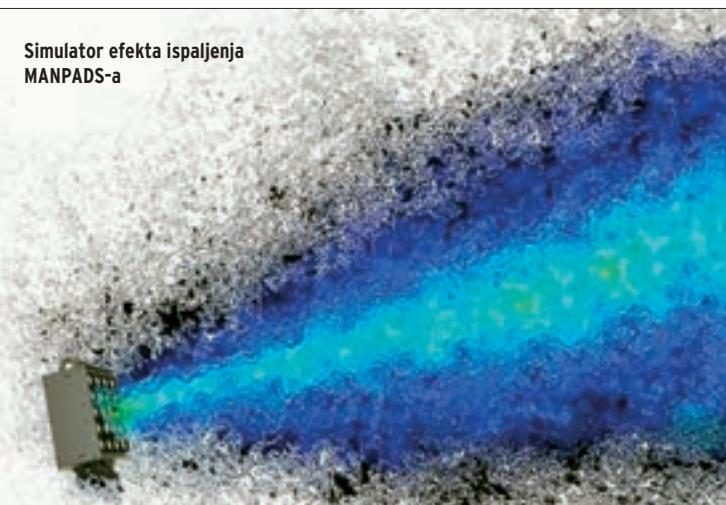
MANPADS simulator

Unatrag nekoliko godina, nekoliko je tvrtki razvilo IC MANPADS simuatora posebno za tržiste. U SAD-u je tvrtka AAI Corp. (Hunt Valley, Maryland)

Sustav MAST

Foto: AAI

Simulator efekta ispaljenja MANPADS-a

Foto: ENA

sposobnost ignoriranja lažnih uzbuna. To znači da MANPADS simulatori moraju spektralno biti IC prijetnja s mnogo većom kvalitetom da ne bi bio ignoriran kao lažna uzbuna. Dakle, simulator je mnogo više nego osnovna IC prijetnja. Reprogramirajući simulator može emulirati spektralnu dinamiku (specifično IC i UV zračenje koju emitira raketa dok leti prema cilju) specifičnih IC prijetnji - različite tipove, od SA-7 pa do Mistrala, Stinger, SA-14, 16, 18 ali i SA-24 - od trenutka lansiranja pa do udara u ciljani zrakoplov. Jednako je važna sposobnost imitiranja sposobnosti uništenja cilja. Npr. jedan SA-7 nije tako opasan kao što je jedan SA-18. Simulator mora samostalno odrediti udaljenost do cilja da bi osigurao da je "ulovljen" unutar minimalne i maksimalne udaljenosti specifične za odabranu prijetnju (oružje kojim se namjerava gađati). Vizualno,

za SA-16. Dodatni realizam može se postići usklajivanjem MANPADS simulatora sa simulatorom efekata odabranog oružja, kao što je "Smokey SAM", a koji emulira vizualnu signaturu oružja tijekom lansirne faze (blještavo svjetlo i dimni trag).

Davanje kratkotrajnih izvještaja zrakoplovnih posada važan je element treninga. Što ste čuli? Kako ste reagirali? Što ste vidjeli? Kada raketa svojim IC snopom uhvati cilj, tada to za posadu zrakoplova traje nekoliko sekundi. Mnogo toga se može dogoditi u tako kratkom vremenu tako da se hvatanje cilja mora snimiti za kasniju analizu. Važan zahtjev za trening postaje i sposobnost snimanja svake prijetnje, uključujući video i informacije o položajima u vremenu i prostoru. Tijekom izvještaja o misiji, ove informacije pomažu posadi zrakoplova da razmotri i analizira svoje

nedavno sklopila ugovor s američkom vojskom za protuzrakoplovni prijenosni trenažni sustav MAST. MAST ima ugrađen niz svjetlećih dioda (LED) koji simuliraju UV signaturu različitih tipova IC prijetnji, od SA-7 i SA-14 do SA-18, dometa od 0,5 do 5 km. Kada MAST "lansira" raketu, može se aktivirati odvojeni sustav simulacije efekata oružja, koji ispaljuje veliku baklju koja pak zrakoplovnoj posadi daje osjećaj IC prijetnje koja dolazi prema njima.

Težine oko 15 kg, MAST opaša operativna svojstva različitih tipova trenutačnih MANPADS-a. Imo ugrađeno virtualno tražilo čime se korisniku hvatanje cilja pomoću odabranog tipa MANPADS-a čini što vjernije izvornom sustavu. Tu su također instrumenti koji očitavaju GPS koordinate, azimut i kut nagiba u odnosu na horizontalu, a prikazuju se tijekom postupka lansiranja.

Snimanje videozapisa, kao i podataka iz prethodno navedenih instrumenata vrlo je korisno za kasniju analizu nakon akcije. Za vojne potrebe, MAST je kompatibilan s vježbovnim sustavom MILES.

Tvrta DRS Defense Solutions (Buffalo, New York) ima dugu povijest na tržištu EW treninga, a izradila je MANPADS trening sustav JMANPADS. Ovaj UV bazirani sustav također posjeduje LED niz visokog intenziteta koji može emulirati do 32 programirane IC prijetnje. Uređaj rabi pasivni elektrooptički daljinomjer za određivanje udaljenosti do cilja te može aktivirati senzore na cilju (avionu, helikopteru) do udaljenosti od 5 km. JMANPADS ima ugrađeni sustav snimanja baziran na PC-u, a može snimati video, status ispaljivanja te podatke o položaju, nagibu, itd., koji se poslije mogu prebaciti na računalo i analizirati.

Godine 2009. zrakoplovstvo američke Nacionalne garde (ANG) sklopilo je ugovor s tvrtkom DRS o inicijalnoj proizvodnji JMANPADS-a, dio sustava je već dostavljen korisnicima. Budući da ANG upravlja velikom flotom transportnih zrakoplova, mogla bi se dogoditi narudžba za više od 200 sustava tijekom sljedeće dekade. Prošle je godine tvrtka

za upozorenje na raketni napad pa je to znanje o IC prijetnjama pomoglo u projektiranju ACT-a. Simulator rabi IC kameru razlučivosti 640 x 480 točkica da bi pratila ciljeve te laserski daljinomjer da bi se odredila udaljenost do cilja. Jednom kada je ciljani zrakoplov unutar udaljenosti do 5 km, simulator rabi poluvodički UV izvor da bi se u zrakoplovu aktivirao sustav upozorenja na raketni napad. Svi parametri, uključujući azimut, nagib i udaljenost, su snimljeni u digitalnom videoformatu zbog analize nakon akcije.

Globalno tržište

Ovi MANPADS simulatori su novi način treninga, a globalno tržište za takve sustave još je u povojima. Svi ti novovrijenjani sustavi: MAST, JMANPADS i ACT projektirani su i za izvoz. Svaki može raditi u osnovnom načinu prijetnji, sposobnom za aktiviranje naprednih UV sustava za upozorenje na raketni napad. Mogu se programirati s obavejštajnim podacima o IC prijetnjama da bi se simulirale određene prijetnje. Premda će izvoz biti ograničen za zemlje koje rabe napredne UV i IC sustave za upozorenje na raketni napad, to je ipak vrlo važno tržište. Ta-

tetnih IC aktiviranja sustava upozorenja na zrakoplovima. MAST, JMANPADS te ACT nude opcije za IC prijetnje. Sljedeća potencijalna dogradnja je RF simulator kojim se može aktivirati radarski sustav upozorenja. Pa ipak, iako ovakvi tipovi dogradnje remete vizualni profil ovih simulatora kao i težinu, dobitak na cijeni može pretegnuti ove nedostatke.

Ispitivanje i trening

Danas postoji niz simulatora IC prijetnji koji služe za testiranja i treninge. AAI je podružnica britanske tvrtke ESL Defence Ltd. koja ima iskustvo na tržištu IC sustava za aktiviranje upozorenja. Proizvodi se linija UV i IC aktivatora otvorenog dometa za testiranja i treninge, a koji su dostupni na tržištu. Proizvode i UV aktivatore kao što je ručni Griffen, te UV LED sustav Mallina montiran na tronožac. Uređaji za testiranje sustava upozorenja uključuju Nemesis IR Beacon Mallina (dodatacna opcija za UV Mallina kojom se aktiviraju fino skenirajući senzori u DIRCM sustavu te se mjeri povratni signal za ometanje) te 15 kg težak Phoenix Lite kojime se može aktivirati IC sustav za upozorenje na raketni napad.

Electronic Warfare Associates (Henderson, Virginia) razvio je simulator UV zračenja na izlazu motora rakete, a koji se može rabiti za testiranja ili treninge. Simulator može pohraniti do 100 profila misija, a može se generirati pomoću Windows kompatibilnog softvera.

Tijekom nekoliko zadnjih dekada došlo je do širenja pa se IC MANPADS može pronaći svugdje u svijetu. Kako države nabavljaju nove sustave upozorenja za svoje zrakoplove tako se i mnogo ozbiljnije razmatraju uključivanja IC prijetnji u svoje vježbowne sustave. Simulatori kao što su MAST, JMANPADS i ACT znatno pomažu da pilot prvi put čuje stvarni zvuk iz svojeg sustava za upozorenje na raketni napad, ali ne u stvarnoj borbi, već u nadziranim uvjetima vježbališta te mu tako pomže da stekne i usavrši znanja nužna u stvarnom operativnom djelovanju na terenu. ■

Foto: DRS

Sustav JMANPADS

također sklopila ugovor s kanadskom vladom o dostavi tri JMANPADS sustava koji se trebaju dostaviti tijekom 2011.

Tvrta Northrop Grumman Amherst Systems (Buffalo, New York) razvila je sustav za treniranje zrakoplovnih posada ACT. Premda je tvrtka poznata po svojoj liniji simulatora RF (radio frekvencije) prijetnji, pojačala je svoje napore u razvoju i UV te IC sustava

kvihi bi potencijalnih kupaca trebalo biti znatno sljedećih nekoliko godina.

Sljedeća važna karakteristika, zajednička svim tim sustavima, jest mogućnost buduće dogradnje. Kako novi sustavi upozorenja na raketni napad, kao što su PAWS2, NextGen i JATAS, povećavaju svojstva multikolornih IC senzora, tako ovi simulatori IC prijetnji trebaju biti sposobni za izvođenje visokokvali-

Raspad bivše belgijske kolonije Konga je u srpnju 1960. spriječilo angažiranje Ujedinjenih naroda osnivanjem mirovne misije ONUC. Misija je imala dvadesetak tisuća vojnika te je proširenjem mandata bila aktivno angažirana u sukobu...

ONUC - KONGO (1960. - 1964.) (I. dio)

Područje Konga u središnjoj Africi
je dodijeljeno Belgiji na Berlinskoj konferenciji 1885. godine, te je pod kolonijalnom upravom Bruxellesa ostalo do stjecanja neovisnosti 1960. Kongo je svoj današnji teritorijalni oblik dobio sedamdesetih godina devetnaestog stoljeća, prema smjernicama istraživanja Henryja Stanleyja poduzetim uz sponzorstvo belgijskog kralja Leopolda II. Nakon dugog razdoblja političke indiferentnosti među crnačkim stanovništvom je sredinom dvadesetog stoljeća stvorena nova politička elita koja je tražila kraj kolonijalne vladavine. Najvažniji kongoanski tribuni kasnih pedesetih godina su bili Patrice Lumumba, koji je vodio Nacionalni pokret Konga (Mouvement National Congolais – MNC) i Joseph Kasavu-

bu, na čelu pokreta Savez Bakonga (Association des Bakongo – ABAKO) koji okuplja regionalne i plemenske stranke.

Neovisnost Konga

Potkraj pedesetih godina Bruxelles je bio pod snažnim međunarodnim pritiskom da se povuče iz Konga, no tek je govor francuskog predsjednika De Gaulle u Brazavilleu 1958., u kojem je francuskim kolonijama u Crnoj Africi ponudio neovisnost, trgnuo Bruxelles iz letargije. Belgijska je vlada shvatila da neće moći unedogled održavati svoje kolonijalno carstvo, no vrijeme koje je trebalo biti utrošeno na pripremanje procesa dekolonizacije je bilo nepovratno izgubljeno. U listopadu 1959. je objavljeno osnivanje kongoanske vlade,

a na konferenciji o budućnosti Konga, održanoj početkom 1960., odbačen je plan četverogodišnje tranzicije i dogovorena neovisnost, samo četiri mjeseca od svršetka konferencije. Tako se i Kongo našao među sedamnaest afričkih zemalja koje su 1960. dobile neovisnost, zbog čega je ta godina prozvana "godinom Afrike". Sporazumom je Belgija osigurala vojnu prisutnost u Kongu i nakon stjecanja neovisnosti, a njezini su vojni časnici zapovijedali vojno-policajskom formacijom Force Publique koja je u svom sastavu imala 25 tisuća afričkih vojnika.

Na parlamentarnim izborima u prosincu 1959. većinu glasova je dobio Lumumbin pokret MNC. Lumumba je postao premijer, dok je Kasavubuu pripala ceremonijalna dužnost predsjednika. No dva politički najmoćnija čovjeka Konga su se razilazila u pogledu unutrašnjeg ustrojstva zemlje. Kasavubu je, imajući na umu etničku raznolikost zemlje, inzistirao da Kongo bude uređen kao federalna država, dok je Lumumba preferirao unitarno uređenje. Kongo je formalno postao neovisan 30. lipnja 1960. te je dijelio ime s bivšom francuskom kolonijom Republikom Kongo (glavni grad Brazaville). Prestankom belgijskog političkog patronata nestao je izvor kohezije u toj zemlji koja je u trenutku neovisnosti imala četrnaest milijuna stanovnika podijeljenih između dvije stotine različitih etničkih skupina. Već su prvih dana u više dijelova zemlje izbili etnički i politički motivirani sukobi. Zbog belgijske obrazovne politike prema lokalnom stanovništvu u trenutku stjecanja neovisnosti Kongo je imao tek tridesetak osoba s visokom naobrazbom, stoga je novoj vladi bilo gotovo nemogu-

Belgijski vojnici u zrakoplovu uoči slijetanja u Kongo, koji su njihove vlasti željele nadzirati

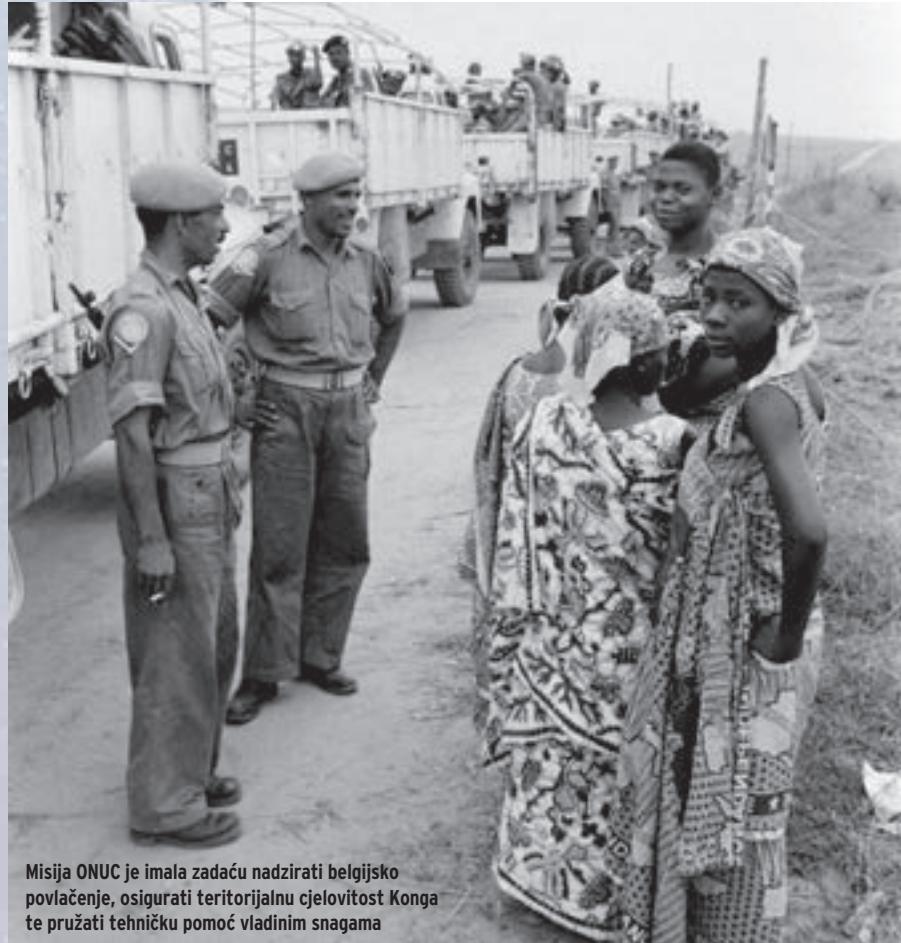
će formirati djelotvornu postkolonijalnu administraciju.

Belgijska intervencija

Već 5. srpnja se u glavnom gradu Leopoldvilleu (danas Kinshasi) pobunio garnizon afričkih vojnika kojima je još uvijek zapovjedao belgijski general Janssens. Pobuna se proširila na ostale dijelove zemlje i prerasla u val napada na stotinjak tisuća Europljana koji su živjeli u Kongu. Gubeći nadzor nad vlastitim oružanim snagama nova vlada je u potpunosti izgubila kredibilitet u očima međunarodne javnosti. Lumumba je odbio zatražiti pomoć belgijske vojske, već je smijenio zapovjednika Force Publiquea, generala Janssensa te zapovjednicima kongoanske vojske imenovao afričke časnike Victora Lundulu i Josepha Mobutua. Bez konzultacija s kongoanskim vladom, belgijska vlada je pod izgovorom zaštite svojih građana 11. srpnja razmjestila trupe iz baza u Leopoldvilleu, Lulabourgu, Elisabethvileu i Matadiju te su belgijske snage preuzele nadzor nad glavnim gradom. Istog je dana u gradu Elisabethvilleu regionalna katanganska vlada na čelu s Moiseom Tshombeom proglašila neovisnost.

Jugoistočna provincija Katanga je obilovala mineralnim bogatstvima te je neovisnost proglašena na poticaj nekoliko velikih zapadnih kompanija koje su ondje imale izravne interese. Naime, područje Katange je bilo jedno od najvećih svjetskih proizvođača bakra i dijamantata da bi nakon II. svjetskog rata postala zanimljiva i lokalna nalazišta uranove rude u čijoj su eksploataciji najvažniju ulogu imale belgijske kompanije. Najveća takva kompanija je belgijsko-američka Union Miniere du Haut Katanga koja je u to vrijeme proizvodila oko 60 posto urana na Zapadu te imala znatan udio proizvodnje kobalta i bakra na svjetskom tržištu.

Belgijska je intervencija s međunarodnopravnog gledišta bila povreda suvereniteta Konga te se Lumumbina vlada 12. srpnja obratila za pomoć Ujedinjenim narodima. Vijeće sigurnosti UN-a je 14. srpnja 1960. donijelo Rezoluciju

Misija ONUC je imala zadaću nadzirati belgijsko povlačenje, osigurati teritorijalnu cjelovitost Konga te pružati tehničku pomoć vladinim snagama

143 kojom traži povlačenje belgijskih postrojbi iz Konga, te je ovlastilo glavnog tajnika Daga Hammarskjolda da u suradnji s kongoanskim vladom osigura vojnu pomoć dok kongoanska vojska ne bude u stanju obavljati svoje dužnosti. Rezolucijom je istodobno utemeljena misija pod nazivom Organizacija Ujedinjenih naroda u Kongu (Organisation des Nations Unies au Congo - ONUC).

Misija ONUC je imala zadaću nadzirati belgijsko povlačenje, osigurati teritorijalnu cjelovitost Konga, te pružati tehničku pomoć vladinim snagama. Međutim, mandat je poslije promijenjen dvjema novim rezolucijama na očuvanje teritorijalnog integriteta i neovisnosti Konga, zaustavljanje građanskog rata te protjerivanje svih stranih vojnih i paravojnih snaga. Glavni stožer misije je uspostavljen u Leopoldvilleu, a prvi zapovjednik je bio švedski general Von Horn.

Vojnike za misiju su osigurali Argentina, Austrija, Brazil, Burma, Kanada, Šri Lanka, Danska, Etiopija, Gana,

Gvineja, Indija, Indonezija, Iran, Irska, Italija, Liberija, Malaja, Mali, Maroko, Nizozemska, Nigerija, Norveška, Pakistan, Filipini, Siera Leone, Sudan, Švedska, Tunis, Ujedinjena Arapska Republika te Jugoslavija. U ONUC-u nisu sudjelovale oružane snage velikih sila. Već sredinom srpnja je stiglo prvi četiri tisuće vojnika iz Tunisa, Maroka, Etiopije, Gvineje i Gane, dok je švedska bojna bila privremeno premještena iz misije UNEF iz Područja Gaze, da bi tijekom kolovoza stigli i vojni kontingenti iz drugih zemalja. Misija je imala 19.800 pripadnika, koliko je imala na vrhuncu u srpnju 1961., dok je u trenutku povlačenja imala 5800 vojnika. Logističku potporu Misiji pružalo je još tridesetak zemalja. Iako je misija prvobitno bila zamišljena za osiguranje belgijskog povlačenja iz Konga (koje je s iznimkom područja Katange započelo 20. srpnja), širenjem mandata postrojbe ONUC-a su bile uvučene u ratne sukobe. ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Podaci iz srbijanskih izvora o stradanju srpskoga stanovništva u Oluji za koje nisu odgovorne hrvatske snage (IV. dio)

Informacija o "više od 600 ubijenih civila" u Oluji i tijekom nje nije precizna. S obzirom na broj takvih primjera, manje je važno to što nije riječ samo o civilima i da su neke od osoba navedenih na popisu umrle prije Oluje (iako autori knjige tvrde da je popis bez pogreške), već je važnija činjenica da pripadnici hrvatskih snaga nisu odgovorni za sva navedena stradanja građana srpske narodnosti i njihove imovine u Oluji, kako se to sugerira. Dokumenti to izričito potvrđuju za dio stradalih, a za dio ubojstava nije poznat počinitelj, niti su poznate okolnosti u kojima su se ubojstva dogodila. Dakako, time se ne umanjuje odgovornost pojedinaca na hrvatskoj strani koji su tijekom i nakon Oluje počinili zločine. Navedeni broj temelji se na izvještaju/knjizi HHO-a *Vojna operacija 'Oluja' i poslijе* (Zagreb 2001.), čiji se podaci serviraju javnosti kao konačna i nepobitna istina. To je zapravo izvještaj o stanju i događajima na području oslobođenom vojno-redarstvenom operacijom Oluja, odnosno u bivšim UN-ovim sektorima Jug i Sjever, uglavnom u razdoblju od početka operacije do kraja 1995., ali i nakon toga. Dakako, o žrtvama na srpskoj strani u Oluji i nakon nje govore i radovi Informativno-dokumentacijskog centra "Veritas" iz Beograda, no s obzirom na to da u svom dosadašnjem djelovanju "Veritas" nije pokazao želju za argumentiranim pisanjem i objektivnim prikazom povijesti, ne treba ih posebno komentirati. Uostalom, na nepouzdanoj podatku u radovima "Veritasa", odnosno na "Veritasovo" preuvjetljavanje broja žrtava, već je upozorio upravo Hrvatski helsinski odbor, dokazujući da su u "Veritasovim" popisima žrtava (primjerice, u brošuri iz 1998.) u velikom broju pripadnici krajinske paravojske

proglašeni civilnim žrtvama, a živi ljudi mrtvima ("HHO upozorava na lažne podatke beogradskog Veritasa", *Vjesnik*, 11. siječnja 2001.).

U spomenutom izvještaju HHO-a *Vojna operacija 'Oluja' i poslijе* naveden je popis 410 poginulih ili ubijenih osoba u bivšem UN-ovu sektoru Jug "u vrijeme operacije 'Oluja', do kraja 1995." Podaci navedeni u popisu sugeriraju da je u vrijeme operacije Oluja na tom području smrtno stradalo 128 osoba; na temelju tih podataka može se pretpostaviti da je 31 osoba poginula zbog ratnih djelovanja (uglavnom granatiranja), da su nepoznati počinitelji (ne navodi se tko ih je ubio) ubili 52 osobe srpske i dvije osobe hrvatske nacionalnosti, za 43 osobe navodi se da su ih ubili hrvatski vojnici ili osobe u odorama Hrvatske vojske, a za ostalih 282 osoba navodi se da su poginuli ili ubijeni nakon završetka operacije (HHO, *Vojna operacija 'Oluja' i poslijе*, str. 131-157).

Jednako tako, naveden je popis 191 poginule, ubijene ili nestale civilne osobe u bivšem UN-ovu sektoru Sjever. U njemu navedeni podaci sugeriraju da je za vrijeme operacije Oluja na tom području smrtno stradalo 108 osoba; sedam osoba poginulo je zbog ratnog djelovanja (uglavnom granatiranje), od nepoznatog počinitelja (ne navodi se tko ih je ubio) ubijeno je 30 osoba srpske nacionalnosti, za 37 osoba navodi se da su ih ubili hrvatski vojnici ili osobe u odorama Hrvatske vojske, za sedam osoba da su ih ubili pripadnici Armije BiH, za tri osobe (od toga bračni par hrvatske nacionalnosti) da su ih ubili pripadnici Srpske vojske Krajine, za 24 osobe navodi se da su nestale, a za ostale 83 osobe navodi se da su poginuli, ubijeni ili nestali nakon završetka operacije (HHO, *Vojna operacija 'Oluja' i poslijе*, 221-244). Uz to,

posebno je naveden popis 76 poginulih, ubijenih ili nestalih osoba u izbjegličkoj koloni, koji su uglavnom nastradali zbog ratnoga djelovanja, a za nekolicinu se navodi da su ih ubili hrvatski vojnici (HHO, *Vojna operacija 'Oluja' i poslijе*, 208-215).

Nažalost, brojni navodi u knjizi nisu popraćeni potrebnim znanstvenim aparatom, pa ostaje pitanje zašto su u nekim bilješkama navedeni potpuni podaci o izvoru za navedeni događaj, a neki događaji su spomenuti bez navođenja izvora o tome. Jednako tako, taj vrijedan pokušaj prikupljanja podataka o nečasnim radnjama (ubojstva, pljačka i paljenje imovine) počinjenim tijekom i nakon Oluje, djelomično je opterećen nametanjem neargumentiranog razmišljanja o političkom i vojnom kontekstu operacije.

Spomenutim podacima može se dodati i to da su do sada, na temelju prijava policije i istraživanja, u evidencije državnog odvjetništva uneseni podaci o 214 smrtno stradalih osoba, koje su stradale, bilo kao žrtve kaznenog djela ubojstva, bilo kao žrtve kaznenog djela ratnih zločina. Istodobno, podsjetit će da je za vrijeme mandata snaga UN-a na okupiranom području ubijeno više Hrvata nego što je na tom području ubijeno civila tijekom i nakon Oluje. Dakako, ovim primjedbama ne negira se činjenica da su pojedinci na hrvatskoj strani (vojnici ili civili) tijekom i nakon Oluje ubijali srpske civile, već se na temelju uvida u raznovrsne izvore želi upozoriti na potrebu potpuno argumentiranog i preciznog iznošenja podataka, posebice kad se govori o tome kako su žrtve stradale ili tko ih je ubio. ■

*U sljedećem broju osvrt na netočno interpretiran podatak o 22.000 zapaljenih kuća

Ruke godina pune

Pred seoskom kućom

stasala mlada lipa.

Grane joj osule krune

moga djetinjstva pune.

U život ga vraća moje djece cika.

Osmjeh mu usne trusi,

jače kuca bilo, a ruke trepere

dok ih prima u krilo.

Pod lipom sjedi moj otac.

Pred njim čaša mljeka,

pogača rumena, meka

i brižan pogled moje majke.

Pred seoskom kućom

i ovoga ljeta stasala lipa cvjeta.

Grane joj osule krune

truda moga oca pune.

Nečujno srce mu kuca

za mjesecinom na licu mladosti

u zrelim voćnjacima,

za zorama na njivi dočekanim,

koševima punim plodnosti,

blagoslova i žita.

Iz krošnje zlatne pločice

s jutarnjim cvrkutom zanosno se

po mojoj kosi prosipaju ...

Zar ne znaju da za stolom

ne sjedi moj otac

Šuti,

a riječi mu kao život duboke,

ruke godina pune.

Ruža ZUBAC-IŠTUK

U igri svjetla i sjene u srebro se

pretvara njegova kosa sijeda.

Dlanom ju kao poljupcem dotiče

pa dugo, dugo u zemlju gleda.

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavljivanje kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila (za rubriku Pozdrav domovini), Sarajevska cesta 7, 10 000 Zagreb ili na e-mail: hrvojnik@moh.hr

BIBLIOTEKA

Michael Foley
Doba apsurdnosti: zašto nam moderan život ne dopušta da budemo sretni
 Naklada Ljevak, Zagreb, 2011.

Ljudske želje nikada nisu bile toliko velike i brojne. Dobra je vijest da najveći svjetski mislioci predlažu slične strategije za postizanje sreće. Loša je vijest da se pokazalo kako upravo njih moderan život najviše podcjenjuje. U svijetu koji nameće konzumaciju, površne međuodnose i trajnu mladost, često osjećamo nezadovoljstvo, tjeskobu i neprestano strahujemo da se svi drugi zabavljaju bolje od nas.

Michael Foley raspravlja o ovome mučnom problemu, na zabavan i domaći način istražuje kako potreba za ispunjenjem obmanjuje ljudе XXI. stoljećа u njihovу radu, ljubavi i stareњu. Pritom se služi nizom izvora, od drevnih zapisa preko filozofskih i književnih djela do najnovijih istraživanja na polju psihologije i na ironičan način rasvjetljava apsurdnost suvremene kulture.

Zaključno, ne osuđujući ni odbacujući pritom naše doba, predlaže strategiju koja nas navodi da priglimo moderan život, a ne samo da ga prihvativimo - ali prethodno moramo shvatiti da je apsurdnost nova uzvišenost.

Priredila Mirela MENGES

FILMOTEKA

Pirati s Kariba – Nepoznate plime (3D)

- pustolovni
- režija: Rob Marshall
- distribucija: Continental film
- uloge: Johnny Depp (Jack Sparrow), Penelope Cruz (Angelica), Geoffrey Rush (Barbossa), Ian McShane (Crnobradi)
- trajanje: 141 min

Posrnuli gusar Jack Sparrow ovaj put kreće u potragu za legendarnom fontanom mladosti. Kada na Jackov put (i mač) naleti misteriozna Angelica, zanosna gusarica s kojom ga veže mutna prošlost, natjera ga da se ukrca na brod legendarnog pirata Crnobradog. Zarobljen na putu prema tajanstvenoj fontani, Jack mora iskoristiti sve svoje sposobnosti i lukavstva da bi izašao na kraj s divljakom Crnobradim, njegovom posadom zombija, Angelicom i prekrasnim sirenama čija preprednenost može zavesti čak i najiskusnijeg mornara. Tu je opet i kapetan Hector Barbossa, mnogo gusara, šale, efekata i glazbe da vam ne treba biti žao novca potrošena za ulaznicu...

Što reći nego da čarolija kapetana Jacka Sparrowa i dalje traje. Samo u prva četiri dana prikazivanja u Hrvatskoj film je pogledalo gotovo trideset tisuća gledatelja. Televizijski producijski mag Jerry Bruckheimer ponovo je okupio kremu svjetske filmske industrije i prvi je put u 3D tehnologiji odveo na otvoreno more, za koje je čak pet scenarista udružilo mozgove. Najpozitivnija strana četvrtog nastavka je da su odbačeni nepotrebni likovi u lošoj interpretaciji Keira Knightley i Orlanda Blooma. Sada je tu Penelope Cruz, po mome sudu jednako nepotrebna i loša, ali na sreću priča se vrti oko Jacka odnosno Jonny Deppa. Taj čudak jednostavno ima karizmu koja s godinama sve više raste. Preporuka; da, svakako gledati, to je Hollywood kojeg se ne treba sramiti. Posebnu pozornost treba obratiti na scenu (od pola sata) s morskim sirenama. Tako nešto atraktivno nismo vidjeli još od Avatar-a.

Leon RIZMAUL

VREMELPOV

31. svibnja 1048.

Legenda o Lady Godivi

Mnoge stare legende i danas u obliku blještavih folklornih priredbi izazivaju veliku pozornost. Najneobičnija heroina u povijesti svakako je plemenita Lady Godiva koja je, navodno, 31. svibnja 1048. projahala gola ulicama engleskog grada Coventryja. Legenda kaže da su Godiva i njezin suprug Leofric napustili Shrewsbury, gdje je suprug stekao plemićku titulu zahvaljujući ovčarstvu, i doselili se u Coventry. Kao pravi novopečeni bogataš htjeli su se dodvoriti mjesnom stanovništvu pa su u samom središtu grada podigli čuvenu opatiju oko koje se Coventry razvio u bogati grad. Leofric je postao grof od Mercia i jedan od triju najmoćnijih plemića u Engleskoj. No taj je pohleplnik imao još veće apetite: građanima je nametnuo plaćanje visokih poreza. Puna sućuti, lijepa je Lady zamolila muža da očajni puk poštedi teškoga danka, ali je dobila čudan odgovor: "Uzjaši gola na konja i prodi Coventryjem, s kraja na kraj, pa će ti ispuniti želju!" Očekivao je, dakako, da to ona neće učiniti. Na suprugovo iznenađenje plemenita je Lady bez krpice na tijelu, ognuta samo bujnom kosom, svojom golotinjom spasila građane Coventryja. Poslije je legenda dobila i ublaženje varijante. Prema jednoj, Godivu je spasio nevidljivi plašt, a prema drugoj, ona se ponijela čednije nego što se misli. Svi su građani morali zatvoriti kapke na prozorima da se ugledna gospa ne bi izložila prostakom buljenju. Samo je neki krojač Tom malo virnuo, pa je kao prvi poznati voajer odmah oslijepio. Od 1678. Coventry u velikom slavlju izvodi reprizu legendarne Godivine ekshibicije. Motiv te srednjovjekovne legende obrađen je u književnosti i likovnoj umjetnosti, a gola Lady Godiva na konju postala je znak gradića Coventryja.

27. svibnja 1837. – rođen Divlji Bill Hickok

27. svibnja 1940. – počela evakuacija savezničkih snaga iz Dunquerque

28. svibnja 1991. – prva smotra ZNG-a (Hrvatske vojske) na stadionu u Kranjčevićevu

29. svibnja 1453. – Osmanlije zauzeli prijestolnicu Bizanta Kostantinopol

31. svibnja 1992. – Hrvatska mornarica na Visu i Lastovu - JRM definitivno otišla

2. lipnja 1953. – okrunjena britanska kraljica Elizabeta II.

Leon RIZMAUL

Mladen KORADE

Kratka strojnica Šokac

Holding Đuro Đaković iz Slavonskog Broda je tijekom rata sudjelovao u obrani na više načina, proizvodnjom remontom tenkova, proizvodnjom streljiva i pješačkog oružja. Kratka strojnica Šokac je jedan od "Đurinih" proizvoda i još jedan primjer kopiranja ili modifikiranja kratke strojnica PPŠ, koji je za razliku od mnogih drugih ušao u serijsku proizvodnju, ali ne bez muke i nekoliko dorada. Na slici je jedna od prijašnjih inačica s preklopnim osloncem za rame u stilu AK-47 i dugom cijevi. Mehanizam za opaljivanje, selektor paljbe i kočnica

TT podaci

Kalibr: 9 x 19 mm Luger
Duljina: 535/810 mm
Duljina cijevi: 230 mm
Masa: 3,85 kg
Brzina paljbe: 950-1000 metaka/s

su u potpunosti kopirani s PPŠ-a, dok je spremnik za razliku od originalnog dvoredni i ravan, po uzoru na spremnik kratke strojnica Uzi. Jednostavnii ciljnici omogućavaju zadovoljavajuću preciznost

do 150 metara sa streljivom kalibra 7,62 x 25 mm TT. Na kasnijim inačicama uveden je kalibr 9 x 19 mm Luger, skraćena je cijev, a oslonac za rame je izveden kao na kratkoj strojnici Vz25.

HRVATSKI VOJNIK

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
 Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr),

Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com), Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Milenka Pervan Stipić

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Josip Kopi, Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković, Damir Bebek, Predrag Belušić

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisk: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2011.
 Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.trenkovi-panduri.hr

Institucije povijesnih postrojbi u Hrvatskoj kao da u posljednje vrijeme opet privlače veću pozornost javnosti. To je ohrabrujuća činjenica jer su edukativne i čuvaju povijesnu baštinu i tradiciju. Među najzanimljivijim udrugama je **Gradska glazba i povijesna postrojba Trenkovi panduri Požeška**, koja čuva spomen na legendarnog vojnika i pustolova baruna Franju Trenku i njegove vojnike. Tu su klasične rubrike: O nama, Povijest, Članovi, Nastupi, Galerija... Sama koncepcija stranice na dobrom je putu, no vjerujemo da se može razviti u nešto više. S obzirom na već spomenuti interes, nadamo se da će se pojavit i sredstva, ili skupina entuzijasta, koji bi pomogli da www.trenkovi-panduri.hr dođu barem na približnu razinu stranica "kolega", povijesnih postrojbi iz nekih drugih srednjoeuropskih zemalja. Franjo Trenk i njegovi panduri, ratnici i inovatori, to su sigurno zasluzili!

D. VLADOVIĆ

www.hrvatski-vojnik.hr